

המחנה

ערותן שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת.

מחיר החתימה על המצפה

באוסטריא אונגריין:

לשנה 7 כתרין
 לחצי שנה 3.50
 לרבע 1.75

באישכנז:

לשנה 8 כתרין

ביתר הארצות:

לשנה 9 כתרין — 9.50 פראנק.

„רמת המצפה“
 נכנסת עתה בגליון עצמו, הגדולה משהיה
 וככול חמור ספרותי יותר מאשר עד כה.
 אין הנחה מהמחיר.

מחיר גליון בודד 14 הלר.
 מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים
 לפי גדל השטח.
 ברכת מו"ט 60 הלר. הודעת אירוסין כתר.
 זו או זו בראש הגליון שני כתרין
 המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא
 רק שם מקומו החדש, כי גם שם
 מקום בית הדאר הקודם.
 קאנטא שלפאסטשעק נומר 76.918
 האדרסה לבית המערכת ולארמיניסטרזיה
 „HAMICPE“ Kraków,
 (בהונג לארץ להוסיף: Oesterreich)
 בע"פ: רהוב מעבאסטיאנא 32

Kraków, 25 Listopada 1910.

גליון מד.

קראקא, כ"ג חשוון פ' חיי שרה התרע"א.

את מלכם האמתי ומתנגדים להתחברות עם הממלכה היונית, חוגרים הם את שארית כחם, לכבול את שבועת נתינות על ידם המלך גאוג'ה היוני, הדת הפרידה בין אחים והכחידה ביניהם את כל קורבנה של רגש ושתוף. היא תלשה אברים מן הלאום היוני והעבירה אותם לשדה זרים.

ובן בכוסנה חושבים את עצמם המושלמים, המדברים סרבית, לעם נבדל מן הלאום הסרבי. פניהם מכוונות הרחק מעבר לגבול. לבם פנוי מזרחה, כלפי השער הגבוה. את התוגרים הם מחבבים, ובאמת סלבים הם המושלמים האלה. הם הסרכים נוזל בעורקיהם, ורק בגלל דתם נמנע להם להחשב על לאום אשר דתו נצרית.

עם הדת המושלמית פרץ גם להודו רוח ההפרד. היהודים, אשר עברו לדת מחמד, גדעו את כל חבור צבורי עם אחיהם העכו"ם, הפסיקו את כל קשרי שתוף לאומי עם הדבקים בדת הקודמת של זכרונם, אין ברהמנים ומחמדנים יכולים להחשב לצבור אחד, בעל נפש לאומית משותפת. הגודל בין היהודים בעלי דתות שונות האלה הוא חד כל כך, עד אשר השלשון האנגלי מצא לנחוץ, לחלק את מדינת בנגל לשני הקפים אדמיניסטרטיביים, מושלמי וברהמני.

העכו"ם העתיקים, כמו הסינים היום, לא ידעו הפרד לאומי בשביל הבדלי דתות, וזאת מפני שלא היו להם כלל דתות במובן שלנו. מתולדות עבדומיות הן יצורים רופפים, בני איזו דוגמטיקה סגורה, בלי איזו מהות מחושבת. אין ביניהן גבולים נסמנים והיו יכולות בשביל זה להשתמש בערבוביה בכתר אחד בעת ועונה אחת. אבל ברגע שפגשו הדתות העבדומיות בדת בעלת עצם קבוע אבסולוטי, או מיד הורגש

הרחב מסביב זה, זר... נוצרים וצלבנים. כפרים וטרפות ישוכים וטומאה, ובאמצע כא לפעמים איזה הפסק, תחנה: עיר—ויהודים, תורה מסורסת, אמת מעורפלה, ואם מתאכסנים בפונדק, אין למעום מאכל-הם ואין לסעוד סעודת-בשר, מתפללים לר', שישכנו מלא העולם, ונוזנים במאכלים יבשים, המוכנים מן הבית, חקק הימים ההם, שהיו הקראים עדיין נזהרים אף משחיטה רבנית... צדיקים היו ועומדים באמונתם. גדולים היו גדולים בהשגת האמת וסכלנים לקיימה...

...ומעשה ואירע לו בתחלת תקופת הסתו. ירידים" היו בארץ, והנסיעה מתחילה. בכים חכילת שמרי-כסף ובצורר צידה בלחם לחץ, ותעבר ככה העגלה מישורים ורכסים, עמקים ונבעות, הרים ויערים, נחלים ונהרות, הקיץ כבר נכל וזמנו עבר, אך סרב בקשייערף למסור את העולם לסתו. האויר כמין פושרין, גא חמימא ולא קירא. רק הבל-הם ואי-בריא מרגש, ויצחק חצה את הארץ בלוית שני חבריו, ויסעו הלאה „מיריד-ליריד“. סחר „השורים“ נשא פרי, וככה עד לעיר רוודול. ובעיר השתרר אז הבל-הם בלתי-מדור. פחד רכין כרחובות, אסון החלי-רע המסוכנת נשקף בחוצות, וביצחק דבקה המחלה. הפח המהור התגול כפיאו, האברים התעותו. פחד נפל על שני חבריו ויהיו אובדי עצה. נסו להתאבק עם המחלה, אך מלאך-המות גבר בעוד שעות מעשות, והסכיבה זרה, זרה... נוצרים ויהודים — ובכל אלה אין קראי. בדידות נוראה פתחה את לועה: כנכר... הנשמה פתחה לה לנג-עדן, ואולם הגוף, הגוף...

מציקיביטש, גאון העם הפולני, אכדו לעמם, בהתבוללם בתוך הצרפתים. כמו כן זכו לראות הרבולוציונרים הפולנים, אשר בעד שלהבת רגשותיהם הלאומיים בנחישותם לסיכור הוכנה את בנייהם וכני בנייהם שוכחים את מוצאם ומתחפכים לרוסים גמורים, אויביהם בנפש. בלי דת לאומית נטמעים בני אדם בנקל, לאומיות, אשר חיייה קשורים רק בלשון, בהשכח הלשון, חופפת גם היא והגולל יסתם עליה.

דת נבדלה מוכרחת לקים את ההבדל הלאומי, כי דבר נמנע הוא, אשר בעלי דת נבדלה יוכלו להספח באומה, אשר לה דת אחרת, ושיחשב הצבור המרכיב הזה, רק בעבור שתוף לשוני, לגוף אחד, כי נבצר מלאום אחד, שיכיל בקרבו מאמינים של שתי ישויות דתיות שונות, או אפילו רק מאמינים של שתי בתות הסמוריות נבדלות. ולא רק בגדר הנמנעות הוא, אשר בעלי דת מיוחדת יוכלו להמנע למרות הבדלם האומי בתוך עם בעל דת אחרת, אשר בתוכו התישבו אלא עוד יותר, כשידומן אשר לאיזה צבור בעל לשון אחת ויחידה, תגיענה משני עבריהם, שתי דתות נבדלות ומקצת העם ידבק באחת ואחר השניה יכרך מקצתה, או אין לאל יד הצבור הזה, להתמיד את מציאותו בתור לאום אחדותי. הצבור המאוחד לפנים בשלמות מוכרח בשביל החפד הדתי, להתפלג ללאומים מפורדים, שאין ביניהם כלום רק שתוף חברות ריקות.

על אי כרתים (קרעטא) חיים בשלשים אלף מושלמים המדברים יונית, אשר מוצאם הלני כמו זה של כל היונים היום, ולמרות זאת זרים הם האידיאלים הלאומיים בעד המושלמים היונים האלה, המתנוצצים להיונים העקרים הנצרים, היונים המושלמים רואים בהתוגרים אחים יותר קרובים, בהשולשן מעריצים הם

הנני מביע בזה תודה רבה לכל אוהבי ומיודעי, אשר חלקו את הכבוד האחרון לאבי היקר הרב החכם המשביח המפואר והיהודי הלאומי האמתי מו"ה קלמן ז"ל ולכל אשר הואילו לנחמני. תהי משכורתם שלמה מעם ה' אלקי ישראל.

שלמה ראסהאנדלער
 מנהל ביה"ס של מוסד הארון הירש בווישניצא.
 שלמה קעללער
 מאורשים
 בלימה לאקס
 מרנוב
 וויעליטשאק

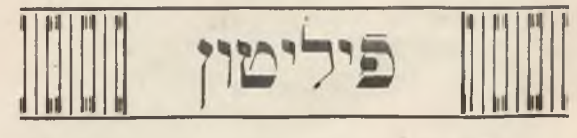
לשאלות ההתבולדות.

עם הבדלי הדתות משתמרים גם ההבדלים הצבריים-התרבותיים של הלאומים, ולמרות תנאי הוץ יאיים, נותק מתקנים המעטים הלאומיים ומחותם ההיסטוריים הנלה מאבוד. קבוצת מטרים שכזו מלחמה, שהתישבה לפני מאות שנה בארץ הליטאים, לא חדלה עד היום מלהחשב להעם הטטרי, ומדוע? לפי שדתם המחמדית של הטטרים האלה מקפת את כל הופעות חיייהם, קובעת את צורתם הצבורית, מציתה בקרבם מאור עצמי קבוצי, שאינו נכבה, יוצרת עצם בעל הכרה נבדלה, שאינה מתבטלת ואינה מתמוגגת בתוך המון של איזה עם רב. ולהפך מאות אלפי הפולנים, פטריוטים נלהבים, אשר ברחו מרוסיה, אחרי ההתקוממות של שנת תקצ"א, לצרפת, ראו כבר בדור השלישי את צאצאיהם מתנכרים למולדתם וללשון אבותיהם ושוקעים בתוך הצבור הזר, גם כמעט כל נכדיו של

עולם שכלו אמת, חיי אל-מות שאהרי המיתה, ושם כר נרחב רק בשביל האמת, והמחויבים באותה האמת בחייהם — המה הצדיקים, הנהנים ממנה לעתיד, המה החנונים והחביבים בעולם הבא...

...ומעשה ביצחק בן שמואל, מנוחתו בנג-עדן... והמעשה עוברת מדור לדור ומסרת מפה לפה זה הרכה עשרות בשנים, הוא לא היה מן היושבים תמיד על התורה ולומדים דבר ר', כי מקומו הכירו בחיי המעשה, סוחר היה.

יש כשזמנו פנוי לעתים, וישב לו על „חחומש“ ויבקש אמת לאמתה ממקור מים חיים, ויש — וזאת עפ"י הרוב — ונסע לערים רחוקות, לכרכים ועירות, והרחיק נדוד להגלי המסחר התופש את הסוחר ומושכו, ומושכו... אבל בכל אלה היה מראי כאחד המצוינים. ובימים ההם לא היו מסלות ברזל בארץ, שריקות מנונות לא הפריעו את שקט המבוע, ועשן הקיטור לא האפיל את זהר האויר, ולקח יצחק את עגלתו הרתומה, ובהשכמת בקר צח ושקוף שרכה העגלה את דרכה, אך לנסוע לבדו, קראי יחיד, קשה היה, ונלוו אליו שני קראים תמיד בתור שותפים לעסק ורעים לדרך, ובעגלה מונחת צידה לדרך: מאכלים מוכנים כהלכות הקראים. צידה עניה ודלה — אך כמצות ד', והעגלה האלמה-החרשה הקשיבה שיחות-הולין של מסחר מעורבות בדברי תורה, כי האמת מלווה אותם על דרכם. נסיעות כאלה היו ליצחק מעין מסירות-נפש על קיום „האמת“, כי קראי היה, קראי נזהר, אמת, והעולפ



פיליטון

בנכר...

אגרה קראית

פאראובן פאהן.

...מעטים ומצעררים אנהנו במספר, אך רבי-הערך. כלפי הוץ רשומנו לא נבר, אבל כלפי פנים רב ערך מהותנו. מבלי עשות רושם בחיים, בלי השפעה בפעל על הסביבה, עומד כחנו כאז כן עתה בפעולה שלילית, כי הננו שיליה-נצחית כנגד כל הערבין הזרים. כי מעורה האמת וקטנה, עד כי רק קבוץ קטן יכול להבילה. אך הקבוץ הזה גרעין נצחי הוא, שקיומו טחאה גמורה כנגד „האמתיות השונות...“ האמת האמתית הרי היא כנקודת הזרה, שמצטמצמת בתוך-תוכו של גלגל השמש, כנקודת הזרה, ואינה מתפשטת בעגולה-גלגליה המרוכים ובשפה הכספית אשר מסביב לה. כי מעט במות הזרה רוב איכותו, ומעטה האמת רוב ערכה, ומעטים המחזיקים בה — אולם נצחם ונצחונם לא ישקר.

חיים מלא ענין ומעשה, מעיות ושקרים, והצללים מאהילים על האור המועט. השקר רב-הכמות מאפיל על האמת רבת-האיכות... והחיים רחבים וטרוכי-גונים עד כי רושם בעלי-האמת אינו נכר כלל. אולם יש

ההבדל בכל חודו ותקפו. וזאת לא רק בדת ישראל, שזוהי דת לאומית מיוחדת במינה, אלא גם בנצרות הקדמונית. מאמיניה, אף שממעי הנכרים יצאו ולא היו שונים מהם בגזע ובלשון, נחשבו מאת העכוים ללאום חדש (שלישי) gens tertia ולא היו נמצאים ביניהם כלל איזו נימים מחברים של שתוף צבורי. הדת הנצרית הפרה תחום עמוקה בין הלאומים העתיקים, עד שהתבקע הצבור הקלמי לכמה מאות שנה לפני קבוצים נבדלים שונאים את זה: הלנים (אתניצים) וקריסטנים.

עוד יש דוגמה קטנה מעין זה. לפני איזו מאות שנה התפרד מתוך הערבים על הר הלבנון קבוץ בשם דת נבדלה 'דרוזית'. השנוי הזה הביא לידי התגבשות לאום פעוט, אשר למרות הלשון אין דבר שיאגרו עם אחר הערבים.

ולא רק במזרח, ולא בשיטות הדתות שונות. כליל, אף באירופה ההפשית, התרבותית, ואף בהבדל: כתות, אשר הן שייכות לשטת דת אחת, יכול הנגוד האמוני לקרוע אומה אחת לשני חלקים נבדלים. הקרואטים והסרבים יושבים בארץ אחת ומדברים בלשון אחת וגזע אחד הם וככל זאת הם שתי מהות לאומיות שונות, אשר לכל היותר אפשרות ביניהם 'קואליציון', התחברות ארעית למען השיג איזו מטרת מדינית. את האחים בלשון ובגזע מבדיל נגוד כתי. שני הלאומים האלה הם נצרים, רק אלה קתולים ואלה אדוקי הכנסייה היונית, רחוקים הם אלה מאלה בתכונותיהם תשוקותיהם ודרישותיהם הלאומיות, כמו מן אהיהם המושלמים הבוסנים.

הפולנים והרוטנים בגליציה נבדלים אלה מאלה הרבה יותר מטעמים בתייסודיים, מאשר מטעמים לאומיים, ואלה מדברי רותנית, אשר הם מאמיניה של הכנסייה הקתולית הרומית, ויש כאלה בארצנו כמאת אלה, הושבים את עצמם לפולנים נמורים, למרות כל תעמולת האוקראינים, רותנים לטיניים הוא ציור נמנע. המוני הרוטנים, אשר עברו להדת הקתולית לפני שנים אחדות, בשנתן חוק הסבלנות ברוסיה, נכנסו בעת ועונה אחת אל הצבור הפולני וקץ היה לקיומם הלאומי הרוטני או הרוסי הקודם.

אמנם כשהכתות הדתיות אינן הסמוריות והאחת רק צורה מתוקנה של השנייה, או תוכלנה כלן להיות נחשבות לרכישו של עם אחד ואין צורך בהתפרדות. ההבדל אינו בה עמוק במקרים כאלה, עד שתתעוררנה הכרות צבוריות נבדלות, המגיעות עד כדי התגבשות לאומים חדשים. כעין זה חיים יחדו בשלוח הפרוטסטנט-טים והקתולים באשכנז, בהגה, בשווייץ וכו', כעין זה לא התפוררו הרוסי, האנגלים, הינקאים, בשביל המון כתות בלי ספורות, ששרצו ביניהם.

אבל בכל זאת הזמן נכח, שהתפרדו לאומים לצבורים נבדלים, כשהסתירה בין הפרוטסטנטים והקתולים היתה עמוקה וחרפה מאיזה טעם. הפלמנדים והוואלונים פרשו בשנות השלשים של המאה הייט מן הממלכה הנידרלנדית ויסדו שלטון בפני עצמו, את בלגיה. הפלמנדים כהרו להפרד מן אחיהם הנידרלנדים, הדומים להם מאד בלשון ושיש בגזע ושיש להם יחדו ספרות משותפת, ולהתחבר עם זרים להם בדבור ובמוצא, עם הוואלונים הצרפתיים, אשר הם קלמים בעקר. ובשביל מה? נפני שהפלמנדים הם קתולים ובמוהם הוולונים, והנידרלנדים הם פרוטסטנטיים. זה הוא היוזן נפלא, המראה עד כמה כחה של הדת מספיק להגיע; הבדל כתי רפה השיג לחטוב מן הלאום הנידרלנדי אומה חדשה פלמנדית, להבנים בסוג אנשים, שהם לכל היותר שבט, הברה עצמית חזקה עד אשר נמיותיהם גנות לזוי לשון רק בשביל שהם קתולים ופונים ערף להלאום, שהוא עצם מעצמו ודם מדמו בשביל זה בלבד, שהוא בופר בהאפיפיור.

מתתיהו מייזיש.

על המצפה.

מאיך יבא עזרנו?

הנה נא ימי ספירת העם בארצנו קרובים לבא ויען כי הדבר הזה נוגע גם לבני-עמנו, הנני מוצא את עצמי מחויב, לבלתי היות נחבא אל הכלים ולעורר ולהטות לבב אחינו, לקום ולהתעורר בעוד מועד, לעשות כבוד לשמש וללשונם, אשר הם נתפאר מלה. אמנם לא ציוני ולא בן ציונים אנכי, ואין לי חלק בהכרתם. אבל ענין מפקד העם איננו שאלה ציונית לבד, ביי-אם יהודית לאומית, וחלילה לנו להתנגד להציונים בדבר, אשר יש להם בו דעה נבונה וצודקת, ונהפוך היא, שכן הובת כלנו לתמכם ולסעדם בזה ולעמוד לימנם בלב ונפש. ובכן מה טוב להסכים עמם, שירשום כל יהודי בכתבי הקונסרקרפציה מפורש, כי עברים אנחנו ומדברים יהודית ואך באופן הזה ידעו הכל, כי עוד עם ישראל גוי אחד הי וקים. — ומה נחוץ עתה, כי נתחבר כלנו לעם אחד. בעת ובעונה הזאת, עת צרה ומצוקה ליהודים מרודים, עת אשר דת ישראל נתונה למרס ולמשסה, בעת הזאת, אשר בהזקיד יגזלו את בנותינו כתי הנזירות ואין מי יצילנו מידם. בעת הזאת אשר גם מניסטרים לא יובלו לעמוד לנו ובפה מלא אפר אחת, כי הקי המדינה יגיעו רק עד שערי כתי-הנזירות, בהגיע תור שאלת המזגים — מבצבץ ועולה מאליו רעיון התרכוזת הכחות

המפורים ונחוץ מאד, כי נושיע לעצמנו בכל עז ותעצומות, להתיצב כחומה בצורה לעמת דוחקינו ולוחצינו מכל עברים ולראות מראש תוצאות העתיד הנשקף מול פנינו. — ציונים, חסידים והולכי קדימה עם שאר המפלגות יהרו יתאחדו, יתאגרו ויתלכדו, בגלל טובת הכלל ולא יחסר המזג השווה והי יהי עוזר לנו.

בימים האלה תהיה הבחירה פה לועד עריכת המסים ומה טוב ונכון, כי גם בזה יתעוררו אחינו כאיש אחד וימלאו את חובתם עד כמה שידם מגעת, לבחור באנשים, אשר ילחמו מלחמתנו ויגינו בעדנו בחרי בנינו הנאמנים, אשר ידאגו תמיד בעד ישועת הכלל ולא בעד ישועת עצמם.

קראקא. יצחק האלצער.

כותב הדברים הנאמנים האלה הוא הגביר הנודע, היועץ הקיסרי מר יצחק האלצער, אחד מגדולי הפיננץ בגליציה. הוא אמנם היה תמיד נאמן לכל קניני עמנו וקורא עברי מתמיד. אבל הוא, כמו שהוא מודה איננו ציוני ואין לו חלק בציונים, ואם איש בזה מצא חובה לנפשו, להזהיר עד הודאה בעם היהודי בשיטות ספירת העם ושלא להביש על הפין אחרים לבלענו, להגדיל מספרם בנפשותינו — סימן טוב הוא לנו, כי אין אנו רגילים לישמע כזאת מפי גבירי עמנו, לא שמענו עוד, כי יועץ קיסרי יהיה גם יועץ עמו במובן הלאומי, ונקוה כי דבריו יעשו רושם בלבות האזרחים היהודים וימלאו אחרי עצתו. ובדבר התאחדות בני עמנו והתרבותם במדינה הזאת לעמוד על נפשנו, נבקש מאת הכותב הנכבד, כי 'קריינא דאגרתא' איהו ליהוי פרוונקא, יקח נא הוא עצמו את הדבר בידו, ליסד הסתדרות כלכלית ופוליטית ליהודי גליציה, כעין המועצה העממית, שמיסדם עתה ליהודי בוקובינה. אין הגון ממנו, יען לב עברי לו ואינו שייך לשום מפלגה. למה לנו להכתין לעזרה מן החוץ, הלא בושה הדבר לנו, אנו יודעים, כי ישנם גם ליהודי גליציה אנשי שם ולבב, הראוים והגונים לקחת את מעשה העזרה בידם בלי סעד מן החוץ ואין צורך שהיו דוקא דקטורים. המערכת.

גם הערבים בצוררי ישראל.

השנאה לישראל תפשה לה מקום חדש, אשר עד כה זרה היתה שם. הערבים בארץ ישראל נחשבים מעתה גם הם על שונאינו. הישוב היהודי הוא בצנינים בעיניהם, הם רואים בו סכנה לעצמם וכגשם הערבי בימי נחמיה קמים עתה סופרים ערבים, להשטיץ על היהודים ולהפיל פחדם על אחיהם ולהשניאם בעיני

נראה. סנינו של מלאך-המות, טבול באותם המים האדומים שישטפו, מכריך ושלוף על פני העיר. חשובי הקהלה נפלגו לחללים, נשים וטף נישטפו וחרון-האף לא סר. הרהר העיר, פחר תקף את הכתים מאימת החרון. האנשים התחילו מפשפשים כמעשיהם, עורכים תעניות, ופונים אל הרב לעזרה...

וכאור-הלילה רפרף רז-רועד: עלבון הקראי המת... ויפקוד הרב על 'מנין' יהודים, לצאת ולבקש 'מחילה' על הקבר שמעבר לגדר...

החמה שנתכה על הקהלה בעת החמה, שכבה ביחד עם האויר שנתקרר. נרגיש, השנוי סרה כליל המחלה, והאנשים שאפו רוח.

מעל לשדה-הקברות כמרום-האויר רחפו מלאכים טובים, מלאכי-רחמים, אשר ירדו ממרום, להעביר את הגוף המונח בקבר מעבר לגדר... בכנפיהם המהירות והמשיקות נשבו ויקררו את ההבל החם ויטהרוהו מן המחלה המסוכנת...

הרב צוה להעביר את המת מקברו לפני הגדר, אך הקבר לא נמצא, כי נעלם פתאום. יהודי העיר המחזיקים בעקשנות בתורה מסורסת, התלחשו, כי משלהם גנבו את המת משם, כדי שלא ינוח קראי בשדה קברות יהודי, אבל אנחנו הקראים המחזיקים ב'אמת' של התורה לאמתתה, יודעים את האמת, כי מלאכים העבירו את הגוף הטהור והקדוש — אשר הלך כל ימיו בדרך אמת — למען לא יסבול עלבון, ויחצבו לו קבר הגון כראוי וכיאות לקראי אמתים כמחווה...

מבוקשם, ומוסיפים כמטול-עצמם: 'נפיש בי תחמא בשגנה... אבותינו חטאו ואינם — ואנחנו עונותיהם סבלנו...' נודעו הרב, נתבלבלו מחשבותיו. הרהר הקיפה את בני הקהלה, פעמו הלככות, בן-בנו של אברהם מבקש מבני-בניו של אותו האב-הזקן עצמו לקבלו ביניהם...

בפקודת הרב הקציעו בשביל המת מקום-קבורה בשדה-הקברות מעבר לגדר... והגדר היתה עד-אלם לעלבון הגדול, שנעשה אז למת הצדיק, גדול היה עלכון זה 'להאמת'...

פמליא של מעלה נתבלבלה מעלבוננו של זה, רעש קם בשמים לרגלי הכיוון של אחד המעולים בבני ד' שומרי התורה האמתית, גלאכי מעלה הודרו לפנות מקום בראש לנשמה הבאה. שרפים התחרו לקדמו וישבצו את העלבון בור פניני-דמעות וברולה אגלי-זעה נמיים וטהורים, שנולו מעיני-אדם ומצחי-אדם היותר טהורים ונעלים במשך כל הדורות ויתגלגלו עד לפני כסא הכבוד...

אך בזה לא נתכפר העלבון, מבין לפני הרמעות ואגלי-כדולה הזעה רתח בלי הפוגה ויתז רסיסים עד לנחלים המאדמים משפיכת-דמים של עלבונות במשך אלפי שנים... גדול מאד היה העלבון למת, ורבה הבושה למחזיקי-האמת החיים... והנחלים גאו, נאו, עד כי נהפכו לנהרות שוטפים, לנהרות ארמדמים שהשתפכותם פורעניות ואסון לעולם...

ובעיר הורגש אחר שבועות אחדים חרי-אף בלתי-

צריך להביאו לקבורה... ושני הקראים במעמ שנטרפה דעתם, מה לעשות? להוביל את הגוף בחזרה אל עדתו — זהו מן הנמנע. המרחק רב, רב למאד. צריך להביאו פה לקבורה — ואולם איה פה המקום בשביל הקראי? זר הוא בחייו ובמותו... לקברו בשדה-הקברות לתושבים הנוצרים? לחלל את הקדש?! — — — ובשדה-הקברות ליהודים? אכן פה אפשר להצוב לו קבר. אמנם נטו היהודים מן הדרך הישרה, סלו להם מטלה אחרת, אך מקור מחצבתם קדוש. מעו בפירוש התורה, עקבו דבר ד', הנם אחים נפשיים, אך סוף סוף אחים. חטאו להאמת, אך לא בגדו בה כליל.

וירוצו שני הקראים בלב נשבר ורוח נעכרת אל גבאי 'החברה הקדושה' היהודית, לקבור את מתם. 'מת חשוב הוא זה, פאר עדתנו!' הם מקוננים בפניהם ומגישים את בקשתם.

אכן ללא הועיל. מדחים אותם. ספק אם שייך המת לבית-עלמין יהודי, גם המת אינו מפשר חלוקי אמונות ודעות. ראו הקראים, כי לשוא ישחיתו פה דברים, ויפנו אל ראשי הקהל, 'קחו כסף כאות נפשכם, כי יש לנו רב, אך את מתנו תנו לקבור!' נדח להם היהודים, נדו לאסונם, אשר קרם בנכר בדרך. אבל יראו פן יחטאו לדתם אם יהיה לזר חלק בקברותם. עזה בשאול יראת הדת.

אז הגישו הקראים להם את עצמותיהם אל הרב. 'נפש רמה היתה, אדם חשוב היה, נזחר בקלה כבחמורה...' תנו לנו אחוות קבר! הם מציעים את

הממשלה. בתחלה רק סופר נצרי ערבי בחיפה קטרג על היהודים בעתוננו אל-כרמל והממשלה לא נאותה לראש הרבנים. לאסור לו את מעשה ידו. עתה מצא לו הצורך הזה חברים, הסופר החפשי הערבי מחמד קורד עלי כרמשק בעתוננו "מקטבם" מעורר את הערבים, לעמוד על נפשם מפני היהודים, המפקיעים כל אחוזות א"י מידי בעליהם וכובשים את כל הארץ. בחיפה נוסדה אגודה ערבית, להשתדל לפני הממשלה ולדרוש ממנה בחוקה לבטל את קניית הקרקעות של היהודים. וכסף אין הסר לצוררים האלה. מצרי אחד, חורשיד והבי שטו. נדב סכומים גדולים לתבליט מלחמה ביהודים והוא הוא הנותן שחד לכל העתונים הערבים. להרים קולם על כבוש היהודים ולעורר דעת הקהל הערבי ולקרוז את הממשלה לעזרה. ואין האנשים מסתפקים בספרם דברים כמו שהם, אלא גם שקרים הם מרביצים בין הערבים, להגדיל את החשד ולהרבות קנאה. את זה לבדו מרבנותיהם האנטישמית הנצרים. למקרי השוד שקרו בעת האחרונה, שבאו ערבים לבזוז הון היהודים ולהחריד מנוחתם יש שייכות עם השמנה של עתוני הערבים, כי השנאה ליהודים הולכה ומתפשטה בבתי החמר של האכרים וכאהלי הבידאים. ובכן מצאו להם שנוצרי ירושלם בעלי בריית ולא יצטרבו עוד לטרוח בעצמם לחפש עלילות על הישוב החדש. את העבירה הזאת יעשו ע"י נכרים והם וכסאם נקיים. אך אין לנו לדאוג ולהואש מפני המלחמה הזאת. ארבה, המלחמה מצד הערבים יזו גם את הכחות היהודיים לעבודה יותר נמצאה, כל עבודה לאומית, שלא התחזקה במלחמה אינה קימת, ולמלחמת הקיום רגילים ומומוזים אנו ובפרט במלחמת מצוה כזאת, שבאים להכרית לנו פליטה. בארץ אבותינו. חלילה מהואש ומרפיון ידינו!

טולסטוי והיהודים.

לב טולסטוי, נביא אומות העולם שבזמננו, ברח מפני הכצע והרשעה ופגשהו המות. כמנזר נצרי בקש לו מפלט, מפני השקר והחמס אשר סבבוהו. אבל מה לו לטולסטוי ולמנזר? מה לכהן כביה"ק והמות קדמהו בדרך ונתן לו מפלט טוב ממנו: כנצח ההיסטוריה, אשר בו יחיה שמו לעולם. כהני הדת הפרבוסלבית וחשמיניהם והגמוניהם, שנדו את טולסטוי הכופר והוציאוהו מן הכלל, עמלו להחזירו בתשובה לפני מותו, אותה את המחזיר בתשובה את כל האנושות עם כהניה יחד, בקשו שישבו אליהם. הוא לא שב, אבל סופו שישבו המה אליו. אם יש תקנה לעמים להטיב מעשיהם למען יחיו, אז התקנה היא, שיקבלו תורת טולסטוי ויחרימו מחרימיו. כושו הכהנים מפני כל האנושות, יראו מפני כל עמם, יראו מפני לעג ההיסטוריה, כי הצדיק הזה נחשב בעיניהם כרשע ובקשו רק רמז קל מן החולה הבורח, שישלחו לו כל חטאיו. אבל לא לסליחתם הוא צריך, המה צריכים סליחתו והוא מת ולא סלח להם והמשפט עתה לאלקים הוא בין הצדיק הכופר ובין הכהנים המאמינים. טולסטוי כפר בכמה עיקרים של דת אבותיו, אבל באלקים — באלקי ישראל — דבק וקרא לכל העמים לשוב אליו. ולא רק באלקים כורא העולם ומנהיגו דבק, כי-אם גם בישראל עובדי אל עליון דבק לאהבה אותם ואת תורתם. שפת עבר ידע ולמד תנ"ך דומא כשפתו המקורית ולא רק תנ"ך, גם ש"ס ומדרשים למד ורב יהודי לקח לו למורה. בכל צרה כללית של היהודים השמיע טולסטוי קולו להמליץ עליהם. פעם כתבלכהן נצרי, שחרפת עולם לנצרים להאמין בעלילת הדם. כל איש ישר וחושב מחשבות, מבקש אמת ודורש תקון חיים בכל העמים הביט על טולסטוי כמו על נביא קדמון, שקם לתהיה, בין הדורשים לשכנו נמצאו גם יהודים רבים, שבאו אליו, לשמוע דבר אמת, וקרה כמה פעמים, שנועצו עמו אלה אם ימירו דתם. טולסטוי עמל תמיד לחזקם באמונת אבותיהם ולמנעם מן השטרי. קרוב מאד היה לקחו לרוח תורת משה. למוסד המלכות התנגד, כי הוא מרבה המס ועבדות בעולם. כל ימיו נלחם בכל המדות הרעות, שדבקו באנושות המודרנית. רוח הנביאים מדבר מכל כתביו. מעט היא פעולתו, שפעל בחייו להטיב דרכי בני עמו. אבל יש לקנות, כי עתה אחרי מותו יתחילו רעותיו להתפשט. וזה יהיה לא רק נצחון ליהדות, כי-אם גם ליהודים.

פיריטון קטן.

מה כחנו?

על השאלה הזאת כבר ענו קדמונים: אין כחו של יעקב אלא בפה, הקול קול יעקב. אלא שתנאי מוסרם יש לכח הזה: שיהיה הקול קול ולא קולות. קול ה' בכח, לפי שהוא אחד. ראו נא שדקדק הכתוב, להשמיענו לשון כפולה: הקול קול יעקב. קול אחד דוקא, היוצא מפי יעקב אחד ולא קולות יעקבים רבים. ואולם הידים ידי עשו, כחו של עשו נאמר כלשון רבים, וכן צריך להיות. הלא שמעתם בודאי איך מלמדים את הילדים בבית-הספר: פה אחד יש לנו וידים שתיים: לדבר מעט ולעשות הרבה. אלו נתנו לנו שתי המתנות יחד, אפשר שהיינו נוהגים כן ומצליחים. הפה האחד והידים השתיים כגוף אחד — אין לך, כיבודי גדול מזה. אבל בגורל יעקב נפל רק פה לבד ובגורל עשו ידים לבד ותחת לעזור את זה או עכ"פ להחזיק כל אחד בשלו וכשיטתו ולהשלים זה את זה, הסכילו האחים להחליף את השיטות ביניהם, יעקב לקח מידי עשו את הבכורה, כלומר את הזכות לנחול "פ" שנים, כלומר שני פיות בעלי שני קולות. ומתקול האחד נעשו קולות רבים ויעקב נתן לעשו לחם ונידו, דברים שאין לשון רבים נוהגת בהם כלל — הראיתם מימיכם אדם כותב "לחמים וניזידים"? — ובכן נעשו הידים יד אחת" מלאה לחם, לאכול ולהתחזק באחרות הכחות ולהתגבר וברשות יעקב בעל הקול נשארו קולות רבים מפוצצים, מפוזרים ומפורדים וכלם משמשים בבת אחת ואינו יודע מה להתחיל בהם: "תרי קלי לא משתמעו", ויהי "קולות" וברקים וענן כבד — אבל נשיאים "רוח" וגשם" אין... וזהו אסוננו. אמנם הקולות הרבים חזקים ואדירים, הולכים מסוף העולם ועד סופו, והקולות מצטרפים לדבורים, להצעות, להרצאות, לתורות, לשיטות, לנאומים, לכאמרים, לספרים, לספריות — אבל לפעלנו אין ידים, הידים כדי עשו! גם אזנים אין לנו לשמוע, מי זה יכול לשמוע קולות רבים כל כך? היפלא איפא, כי כבדה אזננו משמוע, כמו שהוכיחנו הנביאים?

הקול הוא כח יעקב, אימתי? בזמן שהוא קול, אבל לא כשהוא קולות; הקולות יחדלון!

עתה תבינו מכת הערכוביה ביננו, קללת הבכורה, כלומר תרי קלי, רובצת עלינו מאז היינו לגוי. אם יאמר יעקב זה: יהודה יעלה, יאמר יעקב אחר: לא, כי יוסף יעלה; אם יאמר זה: ירושלם היא מקום המקדש, יאמר זה: לא, כי בית-אל הוא מקום המקדש וישניהם יש ראיות. חזקות מן התורה והמטורה — ויחלקו ועם ישראל נעשה לשני עמים; הלא קנה את הבכורה ופי שנים לו. אם יאמר יעקב זה ברוך שאמר לפני הודו, יאמר זה דוקא הודו לפני ברוך שאמר ויחלקו ונקרע שוב ישראל לקרעים שאינם מתאחים.

ויש אשר תעבור הרנה במחנה: הבה נתחבר! נעשה את הסולות הרבים לקול אחד ונהיה גם אנו חזקים כעשו אחינו בעל היד האחת. קול אחד נשמיע בכל אהלי יעקב: ישראל גוי אחד ולציון פניו. והנה זכות הבכורה דוסקה בדתנו: יעקב יעקב, מה לך? השכחת כי פי שנים נחלת? לכן רב לך-לאחוז בהסתדרות אחת, קום עשה לך הסתדרות שניה! תאמר שאין לך רק ציון אחת? אבל מי זה יאמר, כי רק לציון צריך אתה לפנות פניך, מולות רבים ליעקב, לכן גם פנים רבים לו. הפנה פניך לאפריקה המזרחית, המערבית, הצפונית, לאוסטרליא, לאלשקה, למקדון, לבבל, לסיני ולבל פאתי תבל וכן נאמר בתורה: ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה, ולמה רק לציון, שפרש ישמעאל פרא אדם כנפיו עליה? ובכן שוב יחלקו וההסתדרות האחת נעשתה לשתי הסתדרות והאחדות האחת לשתי אחדות. אפס ההסתדרות החדשה נכשלה, לא יצלינו, וכאפס יד (כי הידים ידי עשו) נשברה ומחזיקיה משבר רוח ייללו. התאמרו לשמוח, כי נשאר לנו רק קול אחד והסתדרות אחת ונתחזק ונתגבר ונעלה ציון כרנה? החרישו המתינו מעט! טעות גדולה טעיתם! הסתדרות אחת — היה לא תהיה! לנו משפט הבכורה ופי שנים ננחול. הקול קול יעקב והידיים ידי עשו. לכן חלילה לנו להסתפק כמו

עשו בהסתדרות למעשים ריאליים, לא זו הדרך, עלינו ליסד הסתדרות לקול יעקב, לתרבות ולשפה העברית ושוב יחלקו, שתי הסתדרות לשני יעקבים. אלה מקשקשים בקופסא מזה ואלה מזה, אלה קוראים תנו כסף ואלה קוראים הכו כסף ויעקב המשלם תופש באמנותו ונותן לחם וניזד רק ליד האחת של עשו אחיו ונוטל לעצמו רק את הקול, שהוא מפוצצו לבמה קולות רועמים ורועשים בבת אחת, מתפלפלים ומחרישים זה את זה בהלכה עד שאינם נשמעים ויעקב יוצא בשן ועין, בלי ידים ובלי קול, כי תרי קלי לא משתמעו.

אין כחו של יעקב אלא בקולו? אמת, אבל לא בקולותיו. הקול צריך אחדות ומשמעת, כמו שנעשו ידי עשו ליד אחת פשוטה נגדנו לבלותנו. אמנם ישנם גם קולות רבים, הנותנים טעם לשבח. במה דברים אמורים? אם הם נשמעים בהרמוניה, אחד משלים ומשביח את חברו, אבל לא אם הם נשמעים כלם בערכוביה, שאחד מחריש את חברו ומבלבלו ומחלישו ומכחישו.

אין כחו של יעקב אלא בפה, והנה זה יעקב עומד בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, הושענא בידו והושענא בפיו וקורא: קול מבשר מבשר... דוקא שתי פעמים (רמז לשתי הסתדרות, לשתי נטיות, לשני זרמים ובבת אחת) ואם מעט לך, הוא מכפיל קריאתו שלש פעמים (רמז לשלל יעקב ויעקב דעה אחרת ועצה אחרת ואינו זקוק לאלו של אחרים). ואולי כל הקולות האלה עוד מעט הם, עושה הוא רעש מהריש אזנים בכביטת ההושענא עד שאפילו פעם אחת אין קולו נשמע. רמז שכל מעשינו מאפע וכל דברינו רק לשם פלפול בעלמא, למרדש ולא למעשה). אם זהו קול יעקב, או "ישב בדר יודם" טוב ממנו, אם כל דבר, שאמרו עליו זה עתה הושענא, עומד ברגע השני להביטה ולזריקה אל השמות הפסולים, אם כל קול, שזה עתה התלהבו עליו והורידו דמעות עדיז עומד ברגע השני להיות לקול הסירים תחת הסיה להבקע לקולות רבים, שאינם נשמעים, לפלפול של יועצים רבים, המפטפטים בבת אחת, להתהפך לשאון מבלבל, לקול ענות, לקול מלחמה במחנה — מה כחנו כי ניחל? מה לנו מקול יעקב, שנפל בגורלנו? הגידו מה כחנו?

מכתבים מערי המדינה.

קראקא. ביום א' ש"ז היתה בהיכל מלון קליין אספת-עם, שהקדילה הנהגת הציונים. על סדר היום היו ענין תקון סדר הבחירות לועד המדינה וענין חלוקת רשימות למיזגה. האספה החליטה, לדרוש מאת צירי היהודים בועד המדינה, שיפעלו להקציע ליהודים מספר מנדטים לפי מספרם ומשאם במס המדינה ולדרוש מאת המפלגה הדמוקרטית, שבירה חלוקת המחוזות בערים שלא ימעלו ביהודים ויעשו להם אפשר לשלוח בא כחם אל ועד המדינה. בענין המיזגים החלם, לדרוש מאת שלטון המדינה, שלא לעזוב את היהודים שטפלו עד כה במכירת משקים ושלא לקפח מחיתם. — בעת האחרונה הבטיחו נושאי משרות ממתנגדי הציונים בארגנם היהודי, דער טאג, כי הם משתדלים לטובת היהודים ומתאמצים לנטור את זכויותיהם, מדוע איפא לא הקדילו הם אספות יהודיות בכל הערים, למען יוכלו לדבר בשם כל הצבור היהודי בקומיסייה הממונה על חוק תקון סדר הבחירה, פולניותם לא תפגם מאומה אם יבאו לדבר עם בוחריהם.

באספה, שהיתה בבית ה' ב"ב פה, נוסד ועד של שמונה נשים וארבעה אנשים יהודים, להגן על נערות יהודיות מפני רשת סוחרי הנפשות הפיושה לרגליהן. נכון הרבה, אין ספק, אבל שואל אני, מדוע לא קבל הועד על עצמו גם להגן על בנות ישראל מפני הרשת שפרשו הנזירות הקתוליות לרגליהן? אני המתוב ואני המפרק, כמדמני, שליסד ועד לעמוד נגד סוחרי הנפשות ימצאו יהודים עוז בנפשם, לפי שיש דומה לזה גם בעמים אחרים, אבל איך ייסדו ועד לעמוד נגד נזירות הלוקחות נערות בישיב, הלא אין ועד כזה בעמים. העל יהודים מודרנים לשוב אל הגמ, לעשות מה שאין הארפיים עושים? ודו"ק... בע"ב.

... קראקא. נפטר פה הנדיב הזקן ר' ברוך געלדווערמ בן ע"ז שנה. הוא היה אחד מגדולי הנדיבים בעירנו, עושה צדקה בסתר ובגלוי, משועי היחס והמדות. לעת זקנתו ירד מנכסיו בחליו אשר חלה שנים רבות. הרבה סבל והצטער בימי עניו. אנשי עירנו לא שבתו לו חסדיו וכל חשובי העיר הלכו לו את כבודו האחרון. תנצ"ה.

פראקא. ביום א' ש"ז היתה ישיבת מועצת הקהלה. כראש ישב הנשיא ד"ר סמואל טיליץ. הפרנס מר הלל הייסאן תאר בהצעה נחוצה את צרת המזגים, אלפי משפחות תשארנה חסרות סחיה בגלל סנהג הפרוטקציה של הנהגת המדינה, שעל ידה הנחילה פרנסת המזגים לעשירים, שאינם צריכים לה. הוא דורש שתתהבר קהלת קראקא עם קהלת לבוב וביחד ידרשו סאת הנהגת המדינה, להושיע את העשוקים. גם כדבר תקן סדר הבהירות לועד המדינה דרש מר הייסאן, שתתהברנה הקהלות, לדרוש יחד כסחון סספר סנדטים ליהודים כערים. נוכחו על ההצעה החשובה והנחוצה הזאת הצהיר ששנה נשיא הקהלה ד"ר פאל לנדא, כי הוא ספכים לכל דברי הסציע. כי באמת ספס גדול נעשה למזגים היהודים, שכעת אלפי ביתאם שארו חסדי להם וחובת הממשלה היא עתה, להושיע את כל היהודים האלה, שבאו לידי סהסור בלי אספתם. אך לא בנדבות תושיעם, כיאם להחזיר לסוגים עשוקים רבים את זכות פרנסתם. לפני הדישים אהדים הלו הצירים ד"ר לוונשטיין, ד"ר קולישר וד"ר גולד את ראש המניסטריים באדון כינרס בעד המזגים היהודים והוא הבטיחם לעזור. עליהם עתה להזכירו בסרן את דברו. על הצירים היהודים להתאסף בכל יכלתם להתייש עזרה לסוגים האמללים. גם כדבר תקן סדר הבהירה צריבים הצירים היהודים לעמוד בעיה, שובללו היהודים לשלוח באי-בהם כפי ספרם וערכם. גם היובר סמך בהצעות מר הייסאן, שנתקבלו פה אהד. — אחיכהרצוא הפרנס מר עהרנפרוי לסדר היום ע"ד השתתפות קהלת קראקא בסך ת' כתר בהקמת סצבת זכרון בלבוב לנשיא מועצת המסלכה הפולני הוטיק והישר ד"ר פרנץ ססולקא, שהיה יודי היהודים והגון עליהם בצדקתו. החלט לתת ח"ק כתר. — מר עהרנפרוי הרצוא ע"ד קבלת סלוה של המשים אלף כתר לגמור את בנין בית הקהל. ההצעה נתקבלה. — הפרנס מר פינהס לנדא מסר דויה סספר קמה הפסה של הקהלה אשתקד, הקהלה הרויחה 2783 כתר הלך מהם סעות לעניים.

ולהלשין על החברה, כי אגדת-סתר היא וסמרתה לכבוש את איי, כי על כן דגל ציון לה וישר. התקיה בפי הבריה ושוטפה היא את ח' כ"ה, וען סתנגדה היא לסרינת היהודים. כן ספך פרסקו שיהו לפני השופט הנכרי. השאלה היא סדוע לא הלשין על כל היהודים סתפוללים בכל יום, תקע בשופר גדול להרות ושא נס לקבץ גליותינו? התרוץ היא, כי מן היהודים הוא סבכש, שיתנו לו הותמים לעתונו, כעוד שהציונים חרלו לתת לו כסף לא יחרץ, ע"כ יחרץ לשונו להשיגם, אולי ישובו לפתוח ידם לו. (נהו פרי בזבוז כסף השקלים לעתונים קרובים, הקרובים נעשים אח"כ רחוקים, כאשר ידרשו הוספות על התמיכה ואין לתת להם. סתערכת). אך אם ידסה פרסקו, כי יכלה את הציונים ויאכיד את ח' סכבי טועה הוא. כי אנשי סכבי הולכים ורבים ולאוסת וישאל סתפססת והולכת על אף פרסקו וחבריו, כי הדור הצעיר יודע, כי קיום האומה תלוי בזה.

מקורב ומרחוק.

ענינים מדיניים. ועדי המדינה נסגרו. הועד הגליצי עשה בשעה האחרונה פשר עם הרותנים, שלא לקצוב עתה מספר המנדטים להם, כי-אם ישיב הועד הממונה על זה גם להבא עד שישתוו הפולנים עם הרותנים וכאשר יגמור הועד עבודתו בקרוב תפתח הממשלה שנית את ועד המדינה לעשות את תקון הבחירות לחוק. — ועדי המדינה המורבי והביהמי נסגרו במרס החליטו דבר. הפשר בין המשכים והאשכנזים לא בא לידי גמר והכל תלוי ובימים האלה יפתח בית מועצת הממלכה לרון על שלשה דברים נחוצים, על תקציב לפי שעה, על חדוש סדרי הבית למנוע אבסטרובציה ועל יסוד האוניברסיטה האיטלית. — באנגליא גמרו הממשלה והמלך לבטל עוד הפעם את הפרלמנט כמו בישנה שעברה, למען ישפוט העם בין הממשלה הליברלית ובין קמיה המחזיקים בנושנות. כידוע דחה הבית העליון של האצילים את החלטת הפרלמנט, להטיל מס הדיש על בעלי האחוות הגדולות, לחקל בזה העול מעל שכס דלת העם. כאשר בטל המלך עדוארד את הפרלמנט, למען יבריע העם, התעו האצילים את העם, בי הם רוצים לעורם בסגירת הגבול ובחוק הצבא, כי פחד אישכנו גדול על אנגליא. העם נתעה ובחר הצי לברלים וחצי מחזיקים בנושנות ורק טפלת האירים יכרו להבריע לצד הליברלים או לצד האצילים. אבל כשבר עזרתם דרשו האירים לבטל יפוי כח הבית העליון, שרא יוכל עוד לחלוק על החלטות הפרלמנט ולכטלן, בזה קוו האירים, שיהיה הפרלמנט מוכרח להשיב להם זכות אוטונומיה וממשלה וועד מדינה לארצם והאצילים לא יוכלו לדחות זאת. הממשלה בקשה להתפטר עם הבית העליון ולא יכלו. ע"כ תבטל את הפרלמנט בתקוה, שיבחר עתה העם רוב לכרלי בלי האירים. — באמריקה באה מהפכה. בבחירות לפרלמנט ולנציבות המדינות נבחר רוב דמוקרטי תחת שיהיה עד עתה רוב רפובליקני.

יציא קול, שרועה יקיא להושיב המשים בתי אבות יהודים סגולי רוסיא בנוף אנגרה באסיה הקטנה. סתלה הברת העזרה של יהודי אישכנו ד"ר פאול נתן כתב אל העתונים הטורקים, כי אין להברתו ולציונים סאומה, רק ללמד את יהודי המזרח דעת סטרחה. סבת ההצהרה הזאת היא, כי סופר העתון הצרפתי, טאן מפה הוציא דכה בעתונו על ח' העזרה, כי סטרחה להכניס תרבות אשכנזית בין יהודי טורקיא ולהרבות השפעת אישכנו בתוכם ולפי שהיא סתהרה בח' כל ישראל חברים, העוברת בשטת התבוללות, ע"כ אוהות ח' העזרה בשטת הציונים הלאומית וע"כ יושבים באמת בהנהגת ציונים אחרים.

יחס ההכס בשי ר' יעקב סאיר לרבות הירושלמית עוד לא נודע על נכון. הוא תודיע את הנהגת הקהלה בסאלוניקי, כי כאשר יגמר עתה זמן התמנותו בקהלת סאלוניקי לא יקבל עוד את הרבנות בעיר. אבל לא נודע אם יעלה ירושלים.

בבצרה נתן יהודי גט לאשתו לא לפני הרב, כיאם לפני פקיד העיר, איש נכרי. הרב קרא תגר על זה לפני המניסטריים והפקיד נענש.

השסועות, שהורו בעתונים, כי ראש הגולה ר' היים נחום רוצה להתפטר, הוכהשו סאתו. סבת השסועות היא סתלת הרב. אבל ככר של לאיתנו. סרבנותו לא יפסד, אבל התפטר ספסרה אחרת. הוא היה נשיא הכבוד של חברת "מכבי", סטרחה הלוק-עצמות והבונ שפת עבר. באחת אספת הבריה דבר דברן אהד ע"אדות שפיע ואמר, כי כל זמן שלא נשתחרר מעול האליאנס יהיה הדבור העברי אך הלוים. מאנשים המרוספים את שלסה ריינאך אין לקוות תהית היהדות. על זה הרה אף ראש הגולה ושלח כתב התפטרותו בהעדה, כי דרכי הבריה סכנה הן ליהודים. צדקו איפא אלה שההזיקו את ר' היים נחום לפני התמנותו למתנגד ללאומות ישראל. סעשהו זה סגבול ככר בסשא פנים לתבוללים וכן לא יאה לנושא סשרה רסה כסוהו. בקיאם כדבר אומרים, כי יד דוד פרסקו בזה, שהשפעתו גדולה על ההכביש, כי על עזרהו להגיע לגדולתו. עתיד כותב כדרי ימי היהודים בסורה לרשום את המארע סספוסר הלאה בפרק סמול היהדות ולהכתיר את דוד פרסקו בכנוי "עוכר ישראל". הוא כנה את החברה, סכבי" בוגדים בארץ מולדתם וחבר אנרחיים. החברה לא יכלה עוד נשוא והזמינה את פרסקו לרין על עלילת שוא. בתחלת המשפט סלק פרסקו את ידו סאחריות הדברים כספרו שלא הוא הוא העורך האחראי, כיאם אהר (שאין לו עסק עם העתון). השופט העיר על זה, כי המשפט הוא לריק, כי אין פרסקו אחראי, איש אהר בסקוסו חיה שותק בכנושה אחרי הראות, כי סוגרילכ הוא. אבל הוא העין עוד לקטרג לפני השופט

ב ד ת - מ צ ו ה. הראגה הגדולה בעד "קיום היהדות", האוכלת את לב הרבנים הנאורים פה, עשתה פרי. פרי מוהר שריה רקבון לו: ריהאשכנו. רב הבריה ד"ר הוויש, שמצא לו לחובה לעשות דבר בעד היהדות, הביא לנו סס-היים סחוץ לארץ: הצלת הנפשות היפות לאלקי ישראל. ויסד את תקנות הבר-סצוה — לתבולות. כל בת ישראל, שהגיעה לשנת 13 ס ה י י ב ת א ת ע צ ס ה, לה א ס ין באלקי ישראל ובשלש עשרה עקריכו וכי. דבר נחמד הוא. נחמד וסאד מעציו. זכרנו, שלפני שהים או שלש שנים היה ד"ר הוויש "ציוני בכל לבו סתרגיש כבאב סתתקנות אשכנזיות בנות-הגלות חיה והסגוהה. בר-סצוה: "סגד-לעזוב בפני סתרת הרח". זה סמו של הילד שלא בשעתו. וד"ר הוויש איננו סרגיש את סתלה סתקנת בלב הילד המורן הזה: סתלת סתית-עצמו, סתכסה את הרקבון הפנימי הצועק לרפואה. ובעוד ססכבינוי חוססים החיים העוים והנוראים, סתלאים תקוה ועבודה, דמים ונחמה: ספזר ד"ר הוויש את כחו לרוח. רק הבנות סעטרכות לסגדל עזו, והבנים ג הבנים אינם צריכים רפואה. הבנים כבר יודעים את הקדיש מן הסדור האונגרי. הבל על הכח סתפק ואינו יודע מה הוא הפין. בודאפט.

מכתב מטורקיא.

קישטא. בתי ספר של הנזירות הקתוליות בסאלוניקי הם, כידוע, לפוקה ולסכשול ליהודים. לא די שאין הנערות לומדות סאומה סתורתנו ומידיעת עמנו, מלעיטים אותן סם תורת אל נכר ותדבות זרה וגם סנאה לישראל ואין אהינו מרגישים כלל בעלבונם ובנזקם סוסרי. עתה העיוו סמורות הנזירות, לשאת סדברותיהן לפני תלמידותיהן היהודיות, לבנות את היהדות ולדבר סרה על היהודים. ובכל זאת ספק גדול הוא אם יתעוררו אהינו להטיל סעליהם את העול, סכטלו על עצמם בדיון.

יציא קול, שרועה יקיא להושיב המשים בתי אבות יהודים סגולי רוסיא בנוף אנגרה באסיה הקטנה. סתלה הברת העזרה של יהודי אישכנו ד"ר פאול נתן כתב אל העתונים הטורקים, כי אין להברתו ולציונים סאומה, רק ללמד את יהודי המזרח דעת סטרחה. סבת ההצהרה הזאת היא, כי סופר העתון הצרפתי, טאן מפה הוציא דכה בעתונו על ח' העזרה, כי סטרחה להכניס תרבות אשכנזית בין יהודי טורקיא ולהרבות השפעת אישכנו בתוכם ולפי שהיא סתהרה בח' כל ישראל חברים, העוברת בשטת התבוללות, ע"כ אוהות ח' העזרה בשטת הציונים הלאומית וע"כ יושבים באמת בהנהגת ציונים אחרים.

סלה סות זעיר-אנפין. הלב היהודי, שנפצע באונגרין בשנת 1884 הנוראה, שנת עלילת הדם, הגלדי מעט ויתעורר בו הדם האדום, הדם המאדירי: דם המין, שאין ברצונו לחיות היום סוויס, אין ברצונו: סבלייכולת. אהבה חזקה, שאפסה אותנו פה סדור דור, התפרסרה סרמי המלחמות הגדולות שסבהוין. ועתה בהניח לשכניו ססדיארים ססכבי, נוכחו לדעת, כי ערוב פרשיות כתיב כאן. אהבה ליהודים היא אהבה סוויפה, אהבת כעל כרחו של הלב, בכל דבר נעלה. והשנאה, היא דבר שבטבט, ואהרי שנים אהדות של חיייההתכרז, שבו בני ארפד אל הטבטי, ותחת סתרתסות הגרולות, התפרצו סלהסות סקנות מלהסות צעירות, סלהסות-זעיר-אנפין. סלהסות — אינדיע, הסישרות כל ערמיסיות סבלכ. האריסטוקרציה סבררת לאט-לאט את, סתפולת סתוך הפנינים. ובעיר הבריה הזאת, סכלה יהודים וסכל בה יהודי סתספר עד סתסמות! סכהה יהודי, שאנשי השם כה יהודים ושגם — נוצריה יהודים: בעיר הזאת הלהל השנאה הקדסנית, לטהר את הדמים. ותלך העבודה הקדישה הלוך ועלה ותעל על שפי סדיארייהגזע ובקבר לא-עבות התפרצה השסועה הדקה, כי — סתפארקלוב (קנם אהד של האריסטוקרטים הקבוליים) שנה את תקנותיו: תברי הקלוב לא יהיו סעתה רק בנוים של סדיארים וכי וכי סהורים נקיים, בני ארפד וכן כני דס אחר, שנטבלו בסייחונן הטובל. בקצור: בני סתסוסדים אסורים וטסאים, ועד סוף או ראש כל הדורות. ורוח סתבוללינו בניידת-סשה סתחלחל לרגע וססחרת סכה ה"אגעינלאשעני" (עתון סתפרנס סכשר ציונים) את ציונינו עד חרסה.

ח ל ו ל ה ס נ ו ה ה ש א נ נ ה. ארתודוכסינו ויהודינו היפים אינם יראים מחמת רודהציונות. הרוח הזאת היא רודה סצויה פה בארצנו. רוח של זעזועים ושעשועי האביב, שאין כהתה להחריד גם לב יהודי יפה. ואהינו ארתודוכסים סובסחים בציונות הלאות, שלא תפרק הרים. כי ציונות לא רק שלא לשם שמים, אלא גם שלא לשמה סח זו עושה ס סכסוכים סנימיים ון הציונים, סתנגרות לסורחים, דייקרב כינם לכין עצמם וכי

מכתב מאונגרין.

כל דבר הנוגע בנו נתן להאמר ביננו. כל ארץ העושה רושם בסתוריתנו נתנה להחקר ביננו. ועין כי אין ארץ בלעדני, לכן אין לך דבר שאינו נוגע בנו. נשפתנו נפוצה לאלפי נפוצות, ועלינו בני-הדור הזה לקבצם ולהתיכם לאהת. והארץ הזאת, ארץ אונגרין, כדאית היא שנדענה. הארץ הזאת היא אדמת-האזהרה בשביל הדור הבא, גליעד. גל של סוהרות והפכים קיצוניים. אהבה וזעיה, הביקה והניקה כבת-אהת. ותקות גדולות וספוריות תצינעה לנו מן הארץ הזאת. גלות הדשה או חיים הדישים. בעקר אהת היא: איסנוהה איסנוהה, העתידה לגרם לנו תשובה לחיים אחרים. יאנכי לא בחתי אלא להראות את טעות העין, את סמאות עצמנו: היינו אנו כה סמיד אהדים, או סוטב: הפוכים מכפי התראותם למרדתי עניינו. ואנכי אזלמס מ ב פ נ י ס ואציג לפי קוראינו פוטוגרפיותיה ססוורת של ארץ-המנוהה וכלייהטוב.

סלה סות זעיר-אנפין. הלב היהודי, שנפצע באונגרין בשנת 1884 הנוראה, שנת עלילת הדם, הגלדי מעט ויתעורר בו הדם האדום, הדם המאדירי: דם המין, שאין ברצונו לחיות היום סוויס, אין ברצונו: סבלייכולת. אהבה חזקה, שאפסה אותנו פה סדור דור, התפרסרה סרמי המלחמות הגדולות שסבהוין. ועתה בהניח לשכניו ססדיארים ססכבי, נוכחו לדעת, כי ערוב פרשיות כתיב כאן. אהבה ליהודים היא אהבה סוויפה, אהבת כעל כרחו של הלב, בכל דבר נעלה. והשנאה, היא דבר שבטבט, ואהרי שנים אהדות של חיייההתכרז, שבו בני ארפד אל הטבטי, ותחת סתרתסות הגרולות, התפרצו סלהסות סקנות מלהסות צעירות, סלהסות-זעיר-אנפין. סלהסות — אינדיע, הסישרות כל ערמיסיות סבלכ. האריסטוקרציה סבררת לאט-לאט את, סתפולת סתוך הפנינים. ובעיר הבריה הזאת, סכלה יהודים וסכל בה יהודי סתספר עד סתסמות! סכהה יהודי, שאנשי השם כה יהודים ושגם — נוצריה יהודים: בעיר הזאת הלהל השנאה הקדסנית, לטהר את הדמים. ותלך העבודה הקדישה הלוך ועלה ותעל על שפי סדיארייהגזע ובקבר לא-עבות התפרצה השסועה הדקה, כי — סתפארקלוב (קנם אהד של האריסטוקרטים הקבוליים) שנה את תקנותיו: תברי הקלוב לא יהיו סעתה רק בנוים של סדיארים וכי וכי סהורים נקיים, בני ארפד וכן כני דס אחר, שנטבלו בסייחונן הטובל. בקצור: בני סתסוסדים אסורים וטסאים, ועד סוף או ראש כל הדורות. ורוח סתבוללינו בניידת-סשה סתחלחל לרגע וססחרת סכה ה"אגעינלאשעני" (עתון סתפרנס סכשר ציונים) את ציונינו עד חרסה.

ח ל ו ל ה ס נ ו ה ה ש א נ נ ה. ארתודוכסינו ויהודינו היפים אינם יראים מחמת רודהציונות. הרוח הזאת היא רודה סצויה פה בארצנו. רוח של זעזועים ושעשועי האביב, שאין כהתה להחריד גם לב יהודי יפה. ואהינו ארתודוכסים סובסחים בציונות הלאות, שלא תפרק הרים. כי ציונות לא רק שלא לשם שמים, אלא גם שלא לשמה סח זו עושה ס סכסוכים סנימיים ון הציונים, סתנגרות לסורחים, דייקרב כינם לכין עצמם וכי

רמת המצפה

ריבות בשערים

א.

בספרות הרבנות נמצא וכוחי הלכה הרבה, שנמשכו ימי דורות רבים. ספרי התשובות של ימי הבינים מביאים לפעמים דברי ריבות, שהקיפו את כל רבני עולם. בדבר הלכה אחת או מנהג אחד התנלע הריב ותקף את איתני התלמוד, לא רק במקום מולדתו, כי-אם גם מחוצה לו, המלחמה נמשה על פני כל הארץ.

סבת החיזון המזר הזה היא לא רק מזגם החם של היהודים או פניעת כבוד היחידים המשתתפים בדבר, אלא הרבה יותר בהמשטה ששרר אז בתוך היהודים. כל זמן שהדת מלאה עוד את תוכן החיים של האדם ובה מצא את סגולת יקרו, אין פלא כי שאלות בהלכה, שעמדו על סדר היום, גרמו ריבות ומדינים בכל עמנו. טהרת המדות והמשפחה של היהודים גרמו תמיד למשא ומתן בשאלות הנוגעות לחיי האישות ובוה נמצא מפתח, להבין את רוב חיזונות החיים הפנימיים של היהודים בימים עברו.

אחד המחזות הנפלאים, שנראו על שמי היסטוריה ישראל שבגולה הוא "ריב-המקוה" שברויגו (Rovigo) אשר באיטליא. המחלוקת המענינת הזאת ראשיתה אחרונה בריב אחים, שהלך והתפתח יותר, עד כי כמשך עשר שנים משך אל תוכו את כל גדולי הרבנים לא רק באיטליא, כי-אם גם רבים מארצות אחרות הסתכנו בו. ספרות שלמה הולידה, המכילה ארבעה ספרים נדפסים: א) מלחמת ד', ויניציה שס"ה (ב) משכית מלחמות, שם שס"ו (ג) פלגי מים, שס"ה (ד) מקוה ישראל שס"ו, וכתב יד אחר, אשר נגלה זה עתה ומובא ברשימת שוואנער מספר 11 צוון 344a.

במאה הריבועית למניננו, היו ברויגו שני אחים, שם הצעיר אנטליון ושם הכבוד יקותיאל; שניהם בני תורה ואנשי צורה. ר' אנטליון (נקרא גם Consigli) היה מתלמידי הגאון ר' שמואל יהודה קצנלבוגן ונתקבל לרב בעיר מגורו. האחים האלה היו עשירים ונהלו כשותפות את כל עסקיהם, עד אשר מסכת דבר שלא נודע נפלה מחלוקת ביניהם ונתפרדה חבילתם, אבל לא יצאה המשטמה מתוך חוג המשפחה עד שכא ענין המקוה, שנבנה ע"י אחד האחים והרגיו את האחים בעצמם עם כל רבני דורם.

תהלוכות הריב הזה וספרותו נרשמות בספרים הנ"ל, אבל משום שהספרים הם יקרים במציאות, מוכה גדולה עשה בזה החכם פרופסור בלוי, אשר צבר את כל החמר השייך לזה (ראה ספרו כתבי ר"א ממודינא) וליגלו הולך אני במאמרי זה, לספר את המאורע החשוב הזה.

בשנת שמי"ח הכין הרב ר' יקותיאל בביתו מקוה, שנעשה כאופן כזה: א) אדם היה דולה מים מן הכור ככלי נקוב מתחתיו נקבים רקים, שהיו בצרופם בשפופרת הנד ושופך בצנור של עץ, שראשו אחד ע"ג פי הבאר וראשו השני ע"ג המקוה, ומשום שיש לחוש במקוה בוו "לשאובה" ותפישת ידי אדם, חיש הרב ר' אנטליון לדכשירה ופנה בזה בשאגה למורו הגאון ר"י קצנלבוגן, והשיג תשובה שני ימים לפני חג השבועות מאת הגאון ר' בן ציון הצרפתי — הצעיר מארכעת הרבנים שבוניציה — בפקודת האב"ד קצנלבוגן בהיתר להשתמש במקוה הזה, מהשנים הנותרים של רבני ויניציה הסכים רק האחד, הגאון ר' אביגדור צוידל, והרביעי, הרב ר' יעקב בהן, פסק בזה, טעם המתירים היה "משום דפסול השאובה היא משני מינים, הא' מפני הכלי ששואבים בו, והב' משום תפישת ידי אדם וכשהוא מנוקב מוציא מידי שאובה, וההמשכה מוציא מידי ת"א" ומעם האוסרים "משום דביון דנתלשו המים מן הכור ע"י כח אדם אע"ג דדלה אותה בכלי מנוקב מקרי מים שאובים, ואין איסורם נפקע ע"י ההמשכה." על הקושב הזה נסכו טענות שני הצדדים ולפי שהדבר

במעשה, ולפיכך הם ממנים אותנו לנשיא-הכבוד שלהם. נאום יפה נשא מנהל בית-הכנסת אורחים העברי אשר הצטיין ביחוד במעשה העזרה החמרת והרוחנית, שהמציא בשעת הפוגרומים ברוסיה לאלפי אמיגרנטים על חשבונו של הלורד הרוטשילד. הלורד רומשילד ענה עכ כל דברי הברכות בדברים קצרים וחמים. הוא הזכיר בנאומו, כי כשנכנס אביו המנוח לפני שנים הרבה בתור היהודי הראשון אל הפרלמנט האנגלי הביע אז הרב הכולל חששה, כי אפשר הדבר, שיעלה הכבוד הזה ליהודים כמחיר אמונתם. על זה ענה אותו אז רומשילד, כי אלו חפצו היהודים לקנות את זכויותיהם כמחיר יהדותם, כי עתה כבר היו להם הזכויות האלה. עתה—אמר הלורד רומשילד — רואים אנחנו, כי הדברים האלה אמיתים ונכונים. היהודים נהנים באנגליה מכל הזכויות זה חמשים שנה, וככל זאת נאמנים הם לדתם. העתונים האנגלים הכלליים הקדישו מאמרים לחגיגת הולדת השבעים של הלורד רומשילד.

קהלות באמריקה. יהודי אמריקה החלו להסתדר לקהלות בערים הגדולות. עד כה היה כל בית תפלה קהלה מיוחדת. סבת הדבר היא לפי שרוב הגולים הם אנשי רוסיא והם רגילים בן בארצם, שממשלתה בשנאתה ליהודים אינה נותנה ליסד קהלות יהודיות, שלא לתת אף צל שלטון ליהודים. את ההכרח הזה עשו יהודי רוסיא להמנהג ישראל תורה" וגם באמריקה עשו את כל מנין ומנין לקבוצ נבדל ולא התחברו לקהלה שלמה. עתה מתחיל השכל הבריא להתגבר על הניגולות וכבר נוסדו קהלות לא רק בניו-יורק, כי-אם גם בפילאדלפיה בכוסטון ובערים גדולות אחרות.

מורשבה חדשה בא"י. החברה לישוב א"י כברלין "עזרא" (לא "עזרה") קבלה על עצמה, ליסד אצל חדרה את המושבה החדשה חפצי-בה. כל אבר יקח ב"יה דונם קרקע ובית לתשלומי שעורים בעשרים שנה.

רצח ושוד. כפטרבורג רצח פועל נצרי את אדונו החיט ישראל לנשטיין וכל בני ביתו חמש נפשי, לבו הונח, הרוצח פלוב נמצא שכור בדרך נוסו והבו בידו.

ועידת הקראים. בעיר יבפאטוריא על חצי האי קרים נועדו צירי קהלות הקראים אשר בפטרבורג, במוסקווא, בקיוב, בארסה, בסמפרופול ובלמא. כלם כ"ו צירים ובהם י"א "חכמים" ויתרם ראשי קהלות. ביום הראשון דנו ע"ד זכויות הקראים, שע"פ החוק הן שוות לזכויות הרוסים, אבל בפעל שוים הם ליהודים. אין מעמידים מהם פקידים וראשי שופטים מושבעים ואף לא עורכי דין. גם דנו על אדות סדרי קהלותם. הועידה תדון גם בדבר שנויים קטנים כמנהגי דתם הקשים עליהם בזמן הזה.

פדיון יב"וים. יהודי קראקאי ידוע לנו הצליח להוציא נערה יהודית שבוייה מבית הנזירות הפיליציאניות בקראקא והיא ספרה לו, כי שם כלואה נערה מסביבות לבוב ושמה מרים קראם וגם היא משתוקקת להגאל משם ואין לה גואל. אולי בפרסום הזה יודע הרב לרקוביה ויבואו והיהודי הגיל מוכן ומזומן לעזרם.

בזדון או בישגה? היהודי משה הולנדר נשא חוב מכפרי אחד בכפר פוסטקוב אצל דמכיץ בנליציא המערבית והזמין לו חובל מבית הדין המחוזי בדמביץ. הפקיד — גרונברג שמו — הפציר מאד ביהודי, כי יקחהו אתו על עגלתו. בדרך גלזה להם עוד מורה נצרי, באישון לילה הוציא גרונברג אקדה והיהודי, שהיה לו כסף בחיקו, נבהל ובטרם יכול הולנדר לנטות הצדה הרעים קול יריה והכדור חדר אל קדקרו. באותו הרגע נגשו עגלות אחרים ושני אורחי היהודי מפלו בנפצע, שנפל בלי כח, האורחים התמוהים הצטדקו, כי בקשו לירות על צפור ובאישון לילה פ. שבועות אחרים התהפך הולנדר על ערש דוי והרופאים הוציאו הכדור מקדקרו ושם לאיתנו. עתה על בית הדין דענשים לברר אם היתה היריה בישגה או בזדון. ככל אופן נשאר פקיד ביה"ד על כנו. אלו היה הדבר להפך?

חי — גני — ירך, החדוש הוא, שחיי היהודים אינם חיים צא וחשוב: חי בגימטריא י"ח, גני בגי' י"ט, יוד בגי' כ'; הרי הגוי עומד וספסיק בין החיים ובין היהודי.

(א) כן מצויר הרב ר' משה אמריליוו בשו"ח, דבר משה' הנדפס בסאלוניקי שנת "בשר" אח המקוה עייש ס"ד.

האדמו"ר מרדומסק, הרה"צ ר' יחזקאל הבהן ראבינוביטש ברדומסק נפטר בן חמשים שנה. אליו נסעו חסידים רבים גם מגליציא.

כבוש הקהלות. בווינ ובויארשא תהיינה עתה בחירות ראשי הקהל. פה ושם הבינו הציונים תעמולה גדולה, להוציא את הנהגת הקהלה מידי המתבוללים.

הרקטור הוויני והיהודים. בנואל ומנחם קס הרקטור החדש של האוניברסיטה הווינית, לעזור את שבי הפשע בין הסטודנטים היהודים להחשב על עמם, שלא יצטרכו לפשוע בו ולהכתב ללאים זר. הסטודנטים היהודים בווינ נקהלו להועץ איך להודות להרקטור על דבריו הטובים, שדבר על הלאום היהודי בנאום פתיחתו, והחליט לשלוח אליו דפומציה. אל הדפומציה היהודית אמר הרקטור, כי הוא כבר עמל בשביל חברת הלאום היהודי כטרם הורם למשרתו זאת. הדפומציה בקשה ממנו, כי ישתדל, שיכירו כל הפרופסורים ברשימותיהם את הלאום היהודי ושיקמו קתדרה ללמודי היהדות באוניברסיטה. הרקטור הבטיחם לעשות כל מה שביכולתו, אך יעצם שירישמו, כי לשונם היא היהודית ולא העברית. הרקטור התאונן, כי בהשתדלותו בשביל הלאום היהודי הקים לו שונאים, יש מחזיקים אותו לאנטישמי ויש אומרים כי בונה הוא גמו חדש.

גרוי סוד. המשגיח על בתי החרשת בפלך וויטבסק הודיע את המשלה, בי בעלי בתי-החרשת דיהודים מככרים את הפועלים הנצרים על הפועלים היהודים. תחת שכתחלה היו שלשה רבני הפועלים יהודים ורק רבע אחד נצרים, עתה הוא להפך. סבת הדבר הוא, כי הפועלים היהודים הם מסודרים באגודות ובעלי הבתים ראים מפני האגודות, אכן נודע הדבר מדוע מגרשים היהודים את אחיהם מבתיהם וממנים פועלים נכדים במקומם. הרבולוציה היתה גם בזה לקללה ליהודים.

בריחת יהודים בא"י. יותר מהצעירים העולים לארץ ישראל מארצות הגולה הם עתה היוצאים ממנה. מפני ענודת הצבא ברחו רבים מאד מפני התנאים הקשים, שנמצאים בהם אנשי הצבא במוסקווא והמלחמות התדירות בערב הדומית ובמכרי. מוריא, וליהודים עוד צרה בצבא, שאינה בנכרים; מאכלות אסורים וחלול שבת, לא אכתה ממשלת טורקיא להבין ליהודים בצבא מזונות כשרים, כמו שעושה אוסטריא לצבא המחמדים. רבים מבחורי ישראל הכורחים מאי מצאו מפלט במדינת פאנאמא, אשר באמריקה התיכונה, שם חופרה ממשלת ארצות הברית את התעלה הגדולה, לחבר את האוקיאנוס האטלנטי עם האוקיאנוס השקט ויהודים עושים עסקים עם הפועלים הרבים. היהודים הם בפאנאמא, שהם כבר קהלה שלמה, דרשו מאת ממשלת טורקיא, להחזיק ישם קונסול טורקי, שיגינו על זכויותיהם.

זכויות היהודים בפולן. בוועידה שק מפלגת הלאומיים והאקטובריים, שהיתה בפטרבורג, התקבלה ההלטה, שאף אם לא יחפצו הפולנים להגביל זכויות היהודים בעריהם, צריכה הדומה לעשות זאת. כי כפרניציה של שווי-זכויות היהודים יש כבר סכנה לחוסיא, פן ילמדו אח"כ גם הרוסים מן הפולנים לעשות את היהודים לאורחים שוים, ויש לזכור, שהאקטובריים הם רוב הדומה ואינם מתנגדים לקונסטיטוציה.

חגיגת השבעים של הלורד נתנאל רומשילד. ביום השלישי לשבוע שעבר הוחגה כלגדון ברוב פאר והדר חגיגת מלאות שבעים שנה להלורד נתנאל רומשילד, באו מכתבים ומלגזרמות של כרכה מכל קצוי ארץ. ביום הרביעי נאספו אל ארמונו המון דפומציות, להביע לו ברכה. הדיפוטאציה הראשונה הגישה לו אדרסה התומה מבא-כח מאה וארבעים בתי-כנסיות וחרבות ואגודות של יהודים באנגליא, אל הדיפוטאציה הזאת נכנסו הרב הכולל דיר אדלר, הלורד סייטלינג (ר' שמואל מונטאגו), סיר פראנסיס מונטיפיורי, פרופסור אזרעאל גאלינק, קואי מונטאגו, ליאופולד רומשילד, וואלף, ישראל זאנגביל ועוד כמה מגדולי היהודים באנגליא. בשם ועד יהודי אנגליה המאוחדים הביע ברכה מר אלכסנדר, אחריו דברוב שם הרבנים ויתר בלי-הקדש הרב הכולל דיר אדלר. הלורד סוויטלינג דבר בשם חמשים בתי-כנסיות מאוחדים, שבכל אחד מהם השקיע רומשילד ממון הרבה או השתתף בהם

באמת חדוש הוא ראה הרב ר' בן ציון הנ"ל חובה לעצמו להכנס עוד פעם בעמק ההלכה, ואחרי אשר חקר הישב בשני חלקי הסותר, בא למסקנתו הראשונה וחזק את דבריו הראשונים בתשובה אחת ערוכה לר' אבטליון מחדש, ישבע אחד אחרי כתבו את מכתבו הראשון, כנראה פעלו דברי הרב הזה על ר' אבטליון וישב דומם כארבע שנים. ורק בשנת שניד תקן איזו חסרונות שמצא בהמקוה ולא מחה להשתמש בו, אולם כשעבר עפ"י מקרה אחרי שש שנים לפני המקוה וראה שתקנתיו לא נשמרו כראוי, בנה בביתו מקוה חדש (ב) ובס"ת בורעו הכריז בבהכ"נ איסור על המקוה הישן והצטער על אשר תקן אותו לפני שש שנים, אבל בכ"ז אין שום פגם בילדים ובמהרות שעשה עד עתה מטעמים שונים, והרב ר' יקותיאל כעל המקוה הישן לא נח גם הוא וקרא להגאון ר' חזקיהו פינצי, הרב מפריידיך, והוא בדם אותו והכשירה. הענין נספר מחדש לרבני וויניציה והם נטפלו לפסקו של הרב פינצי, הפסק הזה, אשר נחתם משלשה רבני וויניציה הראשונים והם: ר' אביגדור צוידל, ר' בן ציון צרפתי ור"ל סראול, נספר להסכמה גם ליד לומדים אחרים, ואז מצא לו מקום הרב ר' יהודא פאנו, שהיה גם הוא מיושבי וויניציה, למנוע את הסכמתו ולהעמיד א"ע בצדו של הרב מרויגו.

כן מסופרה התחלת המאורע מאת ר' יהודה פאנו בעצמו, שהיה מבעלי מפלגתו של הרב ר' אבטליון, והנה מלבד הנגיעה בדבר הסכמתו שם מכל הספורה החריש הוא מלפ"ה, שהרב ר' אבטליון העיר את כל שאלת המקוה מחדש רק אז, אחרי אשר עברו בינו לבין אחיו ר' יקותיאל סכסוכים פרטיים רבים, שהביאו גם לחלוקת רכושם. הרב ר' אבטליון נסע איפוא לוויניציה, לפעול אצל הרבנים, לחזור מדבריהם, אבל לא הצליח. גם טעמו ונמוקו שנתן לדבריו, כי בתור מרא-דאתרא הזכות בידו לעשות בקהלתו מה שישר בעיניו, לא הועילו לו מאומה, כי רבני וויניציה החזיקו בהיתרם, אבל הרב ר' פאנו לא נזקק גם להתנצלות כזו, כי הוא חשב את עצמו לעומד על ההלכה הברורה, לאסור את המקוה, אולם אף שהרב הזה, ועמו עוד עשרה רבנים מפורסמים, עמדו בצדו של ר' אבטליון, לא הניחה בכל זאת עדת רויגו לסגור את המקוה והשתמשה בו והרב ר' אבטליון התאונן מר ע"ז בדברים קשים כמו: (ג) "ולא טובים הם בודאי (בני רויגו) מן שאר בני קהלות על הרוב, ששוואים תוכחה וטועים באהבת כחא דהיתריא" (ד), דברים המסמנים היטב פני יהודי איטליא באותו דור ובכ"ן מתחת האפר פרצה אש מלחמה נלויה. מתנגדי המקוה החלו המחלוקת. בראשונה פרסמו את דברי הרב כנראה ע"י מגלות עפות. אבל המצדדים הדפיסו על זה פסקי הלכה של עשרה רבנים, שהכשירו את המקוה בשעתה כדת וכדין, למענה על זה נדפס בשנת שס"ה בדפוס וויניציה מפר "מלחמות ד"י, בו נקבצו חות דעות מ"ז רבנים אוסרי המקוה. בראש האוסרים נמצא רייט פאנו, אף שכמוכ"ן החו"ד של הרב ר' אבטליון בתור "ראש המדברים" נדפסה בראש. בין האוסרים נמצאים ר' שמואל ארקולטי מפרובה (בעל ערוגות הכושם), ר' יחאל מרדיאל ממנובוב, ר' משה מרדכי מרגליות מקראקא, ר' משה מנחם כהן רפא מקרומונה, הרבנים מירונגה: ר' מרדכי ור' בינדוש באסק, ר' חיים סג"ל ור' יעקב צרפתי, ר' ישעיה עניו מגינבורג, ר' משה כהן פורטו מרויגו, ר' דוד ראבינו סאקו, ר' יהודא קוניאן מאוסטי, ר' אבטליון מודינו (דודו של ריא"ם) מפריידיך, ור' נתן אוטולינגו מקוניאן, נגד פסקי הרבנים האלה התוכח הרב ר"ל סראול שבויניציה בדבריו בספר, משבית מלחמות (ה—טז). הספר הזה המחזיק צ"ד דפיס (ויניציה שס"ו) הוציאו הרבנים שבויניציה, אשר לא יכלו במובן, לשבת דומם לעמת הספר "מלחמות ד"י, לא פחות מחמש עשרה תשובות ערכו נגד לוחמי המקוה הורוים לבטל את דבריהם על הסדר. מהבריהם המה הרבנים: ר' אביגדור צוידל, ר' בן ציון צרפתי, ר' ליב סראול, ר' יוסף סומיגו, ר' ברוך בן שמואל, ר' עזרא פאנו ממנובוב, ר' נחמן

חנוך, ר' שמחה לוצטו, ר' עזריה פיגו מויניציה (ה), ר' חזקיה פינצי מפריידיך, ר' יוסף מקריינצי, ר' מרדכי באסק וירונגה, ר' משה מוריקינו, ר' עתניאל מרובוטו מסודינה, הרבנים סרומא, ואחריהם באו עוד הסכמות מרבנים מפורסמים ובתוכם גם מהגאון המפורסם ר' מנחם עזריה פאנו (הרמ"ע מפאנו) ומהגאון ר' יעקב היילפרין (היילברון) בעל "נחלת יעקב" ולבסוף הלכתא פסיקתא עם כותבת מלמעלה, מקוה לישראל כשר לישראל, ותחתיה עשתי עשרה חתימות, ובין החותמים נמצא גם ר' יצחק גרשון, המגיה הנודע, אשר ערך גם הספר הזה ועמד אותו במבוא קצר. התשובות הללו נכתבו בנמוס, ולא נמו מן הענין, גם וכוחו של הגאון ר"ל מראול, הממלא המקום העקרי בין הרבנים בוויניציה ואשר עליו סמך גם ר' בנציון, התנהג כנחת; הוא "מחזיק את ב' אבטליון מפאנו לידיו היותר גדולים, אבל האמת אהובה לו מכל". ובאמת צריכה היתה התגששות גדולה ומורה, מצד המתנגדים, לפקפק במקוה המחזק זה כשש עשרה שנה לכשרו, ואשר הופפת עליו גם היתרם של הגאון היותר גדול ברורו, ר' שמואל יודא קצנלבג-בויגין ז"ל והגאון מוהרי"א צוידל ז"ל (ששניהם הלכו בינתים למנוחות), ולבייש פני עדת רויגו, אשר השתמשה במסוה על סמך חו"ד רבה בשעתו, ורק אחרי כן מסבות צדדיים, נהפך ממליץ לקטיגור, וכל זאת רק בשביל ריב אחים וחשבונות פרטיים! אבל הלוחמים כבר נאחזו בסבך המחלוקת באופן כזה, אשר לא נשאר עוד מקום בלבם לאיזה רעיון הגיוני והלכי; ריב הכתות ואהבת הנצוח כבר גזלו מהם את דעתם המיושבת, ואזורי מלחמה צעדו הלאה במסללם זה, להרבות מחלוקת בישראל.

(סוף יבא)

א ב א א פ פ ע ל ב ו י ס .

(ה) כרמולי בספרו, העורכים ובני יונה" בחשבו שם שמות הרבנים המפורסמים טעה כשם ר' עזריה בן אברהם תחת שמו האמתי ר"ע בן אפרים וכן עשה לאיש אחד את ר' ציון ב"ר שמואל פרענקים עם ר' שמואל צרפתי.

ת"ח נוקם ונוטר.

(ספרי על אגדות התלמוד אשר אתי בכתובים)

ואמר רבי יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק, כל ת"ח שאינו נוקם ונוטר כנחשו, אינו ת"ח (יומא כ"ג.). רבים מתקשים במאמר הזה: היתכן שחז"ל יטיפו לנקיטה ונטירה, בעוד אשר תמיד הורו אותנו ענוה ושפלות-רוח עד שהחליטו, שאין תורה מתקיימת אלא בנמוכי-רוח (ע' עירובין י"ג: ושם נ"ד, ומגלה כי"ש ופסחים ס"ז ועוד בכמה דוכתי). ובשביל זה רצו אחרים מהמבקרים לשבש ולגרום תחת שאינו "שהנו" ופי' הגמי שם עפ"י ועוד פירושים רבים נאמרו בזה. אכן האמת תורה דרכה, שחכמינו ז"ל לא הלכו בסנורים, ללמד המדות הטובות, כמו האהבה לחברו, הענוה, הרחמנות וכדומה עד הקצה האחרון באופן שאינו מונח כלל בשבע האדם, עד שעייזו יכחיש את אישיותו ויאבד את הכרת עצמו, וכבר אמרו, "לא נתנה תורה למלאכי השרת" (יומא ל'), אדרבה הם למדו אותנו, שצריך כל אדם לשמור רגש כבודו בלבד, החכם מצווה "שיהא בו אחד משמונה שבשמינית" (סוטה ה'). האי צורבא מרבנן דרתה, אורייתא היא דקא מרתחא ליה" (תענית ד'), "מפני מה נתנה תורה לישראל מפני שהן עוין" (ביצה כ"ח), "נקמה במילתה גדולה כדעת ומקדש" (ברכות ל"ג), ועוד נמצאים מאמרים כאלה לרוב בדברי חז"ל, כי מי שמותר על כבודו יותר מדאי הוא שומה שאינו מרגיש ובכ"ן לא יוכל להוקיר גם חברו כראוי, וע"כ אמרו: (שבת ס"ג.) "אם ת"ח נוקם ונוטר כנחש חגרהו על מתניו, כלו' תוכל להתרועע עמו ולהיות תמיד בחברתו, מבלי שתירא שיקל בכבודך (ומה שתפשו לשון חגרהו על מתניו הוא משום משל הנחש). כי רק מי שמכבד א"ע יוכל לכבד גם את אחרים, ור"א אמר (אבות פ"ב): "היה כבוד חיבור חביב עליך כשלך", וזהו להעתי ענין אמרם (ב"ר פכ"ד): "ר"ע אומר ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה, אבל בן עזאי אמר: "זה מפר תולדות האדם כלל גדול בתורה", ב"ע בודאי לא עקיל במדת האהבה,

אבל את החשיבות היותר גדולה ראה בהאדם עצמו ואישיותו, בתור יציר כפיו של הקב"ה ואין לו להאדם להפליג עד הקצה האחרון ולאבד אישיותו זו באהבת זולתו*), ובאמת היה בן עזאי בעל אופי מיוחד, שמלל לעצמו דרך חדשה בחיים, מבלי לפנות אל הנמוס הרגיל, בידוע, וכן היו דבריו (אבות פ"ד): "אל תהי בו לכל אדם, זה בלפי האדם החמוני, אבל לגבי האדם הגדול אמר: "כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה" (י"אמרי לה ב"ז אומר) וע' ברכות נ"ח). ובאמת מצינו לרבנותינו הגדולים, שאעפ"י שהיו מעומרים בכל המדות היפות והנעלות, לא הכחישו את עצמותם, והכירו את ערכם, הללו, שהיה סמל הענוה, מלא אהבה לכל הנברא בצלם ובעל רוח נמוכה ורכ מהור כעצם השמים, אמר: "אם אני כאן הכל כאן" (סוכה נ"ב, עתוס' ישם) "ואם אין אני לו מי לי" (אבות פ"א), ובשלמד תורה לנכרי כאר לי ואהבת לרעך כמוך בדרך שלילי, מה דסנאי לך לחברך לא תעבד" ולא בחיוב, לעשות לאחרים כל מה שרוצה האדם לנפשו (שבת ל"א), בי לא יוכל האדם לבטל את אנכיותו לגמרי, רבי אליעזר, שצוה קודם פטירתו לתלמידיו "הזהרו בכבוד חבריכם" (ברכות כ"ח): לא זו מדעתו הפרטית נגד חבריו (בי"ט נ"ח): ואמר על שתי זרועותיו, שחן כשני ספרי תורה (סנהדרין ס"ח), ר' מאיר למד אותנו: "והוי שפל רוח בפני כל אדם" (אבות פ"ד) ובכ"ז לא נתן לפגוע בכבודו (סוף הוריות), רבינו הקדוש, שכל עניני עוה"ז היו זרים לרוחו, כאשר העיד על עצמו לפני פטירתו (כתובות ק"ד), וחז"ל העידו עליו: "משמת רבי במלה ענוה" (סוף סוטה), לא נתן לפגוע בכבודו (ע' מ"ק ט"ז ע"א ושם ע"ב ונדרים נ"ג) וצוה ר"ג בנו: "נהוג נשיאותך ברמים, זרוק מרה בתלמידים" (כתובות ק"ג:), רב יוסף שא"ל לתנא: "אל תיתני ענוה דאיכא אנא" (סוף סוטה), קרי אנפשיה "ורב תבואות ככח שור" (סנהדרין מ"ט), ואמר בעצמו: "אלמלא האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא" (פסחים ס"ח:), רבא שבקש על ענותנותו המופלגה של רבה בר רב הונא (מ"ק ב"ח), אמר: "בשמתא דלית ביה" (סוטה ה'), ועוד יש כמה דוגמאות באלה בש"ס, היוצא לנו מזה, כי חז"ל הלכו תמיד כשביל הזהב, ובחרו את הדרך הממוצע ואע"פ שהענוה היתה נר לרגלם, לא הפריזו על המדה כמיסדי הדת השלטת וידעו ע"ה ומקום לכל חפץ, מתוך נקודת-השקפה זו זו אין שום קושי במיש, שהחכם צריך להיות נוסם ונוטר, כי ר"ל שלא ישפיל עצמו כל כך עד שלא יהוש כעלבוננו, וכמו שסיימו שם: "לעולם דנקיט ליה בליביה", כלומר שירגיש עכ"פ א"ע נכלם ונעלם, ונכון גם לפ"ז מיש בלשון "ואמר ר"י, אעפ"י שמאמר אחר מפסיק בינתים (ע' בגמ. שם), כי ר"י אומר שם מקודם במאמר הראשון: "אין מעמידין פרנס על הצבור אי"כ קופה של שרצים תלויה לו מאחוריו, כדי שלא תזח דעתו עליו, וא"כ שני המאמרים משלימים זא"ז.

* שני איתני הספרות הסודרנית, הפילוסוף הפיטני ניטשה והפיטן הפילוסופי איכסן הרבו להדגיש את זכות העצמיות של האדם בספריהם, ויש לרמו על איזו השואות ביה"ל השייכות לענין הזה, אבל איני רואה תיעלת להביא זמורת זו ולהרכיב ילדה בוקנה (זולתי כשדרוש להבנת הענין) והמשכיל יבין מעצמו.

אחרונות.

נצחון גדול של היהודים הלאומיים במרנופול. אחרי מלחמה קשה של שלשה חדשים בין היהודים הלאומיים ובין המתבוללים ואדונייהם במרנופול בתעמולת הבחירות למועצת העיר יצאו היהודים הלאומיים בזר נצחון, כי נצחון גמור נצחו, נשיא הקהלה ד"ר לאנדעסבערג עמד בראש המחנה היחודי וזרו את הבחורים ליכור לפולנים, כי נגדו בנו בכל עת ורק בשעת הנאתם הם מתקרבים אלינו, למען יעברו מיד ככי נושה על דכחתתם, והיהודים יצאו חוצץ כאיש אחה ובאחרות גברו, בקוריה הג' נבחרו ששה יהודים לאומיים: ד"ר לאנדעסבערג, י" ספיר, ד"ר דעמאנט, י" אדלער, י" אישערעט ואייזיק קאפלער, וששה ורתנים בעלי ברייתם, בקוריה הב' תשעה יהודים לאומיים: ד"ר ב' בלווישטיין, חיועץ הקיסרי ל' פרנקל, י" הערבאנה, ד"ר א"י לאנגער ח' אקס, משה ראסאפארט

(ב) מקוה ישראל ז—ט.

(ג) פלגי טים י.

(ד) ראה ספרי, ר' עזריה פיגו" פ"ג.

הנני מברך את ידידי והכרי מר חיים איינהארן פה לארוסו עם מ' פערל רובין בדוקלא.
 "הושע קופפערמאן — אָשפּיצין.
 ברוב גיל ואהבה הננו מברכים במז"ט את רענ מר רוד מעהר לארוסו.
 נתן פעלל, אברהם זימצמאן, צבי מאססעס, מעמק־לכבי אביע במז"ט לרעי המושלם מר בעריש פיקהאלץ לארוסו עם מ' גולדה פיקהאלץ ברוזדול.
 נח צוים — קאלוש.
 הנני מברך במז"ט את ידידי החו"ב מר משה לייטר בהח"ג אבר"ק לקבלו הורטנא מהגאון מבראון.
 פסח העכט — רונאווב.
 מקרב ולב עמיק הנני מברך בברכת מז"ט את רעי מרבן-ציון שאר לחתונתו. טובי קארנבליט—פעלשמון.
אונזערען פאמיליען עמפּעהלען וויד
 דיא קאלינער ציכונדיע זויפ'ס בעסטע.

הננו מברכים בחבה את מנוי "המצפה" הנכירים העברים מר משה ראפאפארט, מר אייזיק קאָפּלער, מר מנהם גאלד ומר מיכל קעניגסבערג לבחירתם למועצת העיר בטרנאפול.
 מערכת "המצפה".
 הרינו מברכים באהבה את אחינו היקר מר שלמה ואת כלתו מר' בלימה לאקס לארוסם במז"ט.
 חיים ויוסף קעלער.
 את יורם והכרם לדעה מר שלמה קלר מברכים מלב בשם קבוצת המזרחי המקומית אברהם כהנא, אהרן קלויבאוויץ, נתנאל ראמאסט, אביגדור עהרליך.
 מעמקי לבי הנני מברך במז"ט את רעי מנוער יוסף מאריטץ [בגריידינג לארוסו עם מ' מרים רייצעס בלבוב. מז"ט להוריו. אליהו בירמאן — גרודק.
 ברוב גיל וחרוה אגיש במז"ט לדודי החביב מר יצחק פאסט לבאו בכרית האירוסין עם מ' מאני לעהמאן מלבוב. מז"ט לבל המשפחה.
 אברהם קעלמש — מאשקאוויצע.

אבלי ראפאפארט, שי שפיגענגלאה, אליהו טייבער, ושלשה יהודים מתבוללים. לממלאי מקומם: היהודים הלאומיים מנהם גאלד ומיכל קעניגסבערג.

במוצאי שבת, בשעה השמינית, תהיה אספת ה"עבריה" בקראקא באולם הח' "השחר" סטראוויסלנא 44 סדר היום: (1) הרצאה על אודות יסוד סניף ל"הסתדרות לשפה ולתרבות העברית" (2) בהירת ועד. כל ההברים ואוהבי השפה מתבקשים לבא בדיוק.

שמואל שפירא מאורשים במרחשון תרע"א. זוראוונא
וואלף קריגעער מאורשים במרחשון תרע"א. קולומיה
רבקה בוכסבוים מאורשים במרחשון תרע"א. קולומיה

האטעל ציפּפער, לעמבערג
HOTEL ZIPPER LEMBERG
 vormal's

Hotel u. Restauration MAJER KATZ, Rajfana 9.
 Telefon Nr. 889.

האכסניא ובית המרוח של ה' מאיר קאטי ז"ל
 בלבוב, ברחוב רייטאנא 9

הנודעים זה 40 שנה בכל תפוצות ישראל, מתנהלים גם עתה תחת אותה ההנהלה עצמה של השנים הקודמות, ביתרון הכשר אף למהדרין מן המהדרין; ועוד יתרה נעשה, כי כל החרדים תקנו מחרש וערכו כשזב מעם ודעת ונבקיין עצום מתאימים לצרכי החיים, במאור אלקטרי, גם בחדרים מיוחדים לרעה וכלל הקומפורט הדרוש לרוה העת, ונחת שלהני מלא רשן, גם סניף מיוחד למאכלי הלב נערך על ידי ברחוב סטאניסלאוו 4 מול האכסניא שלי במאכלים ערבים לחיד, למען הישביע רצון את כל הדורשים לשכני

צבי הירש ציפּפער.

תולדות תנאים ואמוראים

אלף ושלש מאות עמודים גדולים, יכיל בקרבו קורות ימי חיי רבותינו הנזכרים בש"ס בכלי, וכל המפרשים מן שמעון הצדיק עד סוף רבנן סבוראי, דברי ימי חיייהם, ושטתם, אבותיהם ובי"ב. סדר למורם, רבותיהם, הכריהם ותלמידיהם ותקנותיהם וכל המאורעות והקורות בימי חיייהם מסודר ע"פ א"ב עם באורים והגהות וגרסאות יקרות. — טהיר כל הישלשה חלקים באנגליא 106 (מכורך 136, רגל מכורך 20 - באישכנו 12 מארק (מכורך 15 מארק) בצרפת, הולאנד, אוסטריא, אונגארן, רוכניא 14 פראנק או כתרם באמריקא קאנאדא 3 דאלאר, נאכנאחמע אין באנגליא. גם יצא לאור הספר המפורסם **אגרת רבינו שרירא גאון** עם באור יקר בשם **פתישגן הכתב**, מחולק בפעם הראשונה לשלשה חלקים ופרקים. מחיר הספר באנגליא 2/6 (רגל מכורך 5 שילינג), 2,50 מארק, 1 רויט 3 כתרם, הכל עם המשלה. מאת הרה"ג ר' **אהרן הוימן** בעל המחבר ספר בית ועד להכמים. מחיר הספר בית ועד להכמים 4/5 מארק, 6 פראנק, 2 רויט 1/4 דאלאר. למוכרי ספרים הקונים לפחות 10 עקסטעט, ינתן ראבאט. — אדרעסע להמחבר: **Rabbi ARON HYMAN, 3a Tenter street, North, London E. England.** למחברים אל ישלחו את ספריהם בחליפין, אלא ישלחו ברטים כפול ויקבלו תשובה.

כאב עצבים.

האותות הראשונים הם כאב בשרירי הכשר ובעצבים, המבט עשה לאדם עצבים רמים, למען יוכל לחשוב, להרגיש ולהנות. אך לא הפץ המבט, שיכינו העצבים יסורים לו.

כל כאב, כל צער הוא סימן מובהק לסכנה קרובה. לא שבל הלי מביא מיד מיתה, אבל כל הלי יוכל להביא ענויים קשים וגם מות קשה, אם יתרשלו ברפואתו. אחר הגלויים הגדולים, שנגלו בעת האהרונה, הוא

שיטה פשוטה לחזק את העצבים, לחדש את הרם ולמנוע בזה גם מחלות קשות, שיש בהן כדי להמית ולרפאן. שיטה שנוהגים בה באופן פשוט מאד, אין משתמשים בסמי תרופה, לא במשחה, לא בשפשוף, לא במכונה או במין גמנסטיקה של רפואה, כי אם דבר מל הוא, הקוי המבט.

ראו רופאים ופרופסורים והללוהו והם משתמשים כבר בשיטה הזאת לתועלת האנושות, וסיוכונע אני, כי עוד מעט ולא תהיה עוד מחלה, אם תתפרסם השיטה הזאת כל צרכה. לפי דעתי יש ערך גדול לתרופה הזאת מאשר לסם החיים הנפלא לרפא את מחלת הסוטה, עהרליך-האטא 606, קראו נא את אחת מן ההסכמות הרבות, הבאות אל הממציא יום יום:

ארוך נכבד מאד!

לא אובל התאפק מלבשרך את הבשורה אשר תשמח בה גם אתה, כבר הודעתך במכתבי הראשון, כי

לרשום את השם והמקום בדיוק גמור ובברור.

FRANZ GRAEFE

BUDAPEST, VII. Abt. 502

Sommergasse Nr. 1.

"הפרחים"

העורך והמו"ל י. ב. לבנר

שבועון מצויר. לבני הנעורים שנה שלישית מחלקותיו חקבועות:

- א) לילדים. ב) לתינוקות. ג) לבני הנעורים. ד) צחוק ילדים עם הרבה ציורים. ה) עתון ילדים (עם הרבה ציורים של עולם החדשות וההמצאות). ו) להורים ומורים (ביבליוגרפיה של ספרי החנוך והלמוד). ז) חליפות מכתבים ומרועות.

מחירו לשנה 5 רובל, בחו"ל עוד 60 ק' ובערך זה לרבע ולהצי שנה.

Lugansk (Russie)
 Red. „Haprochim“.

חדשה בציונות

מנגינות בלויית הפסנתר

15 הוצאות (בנות 1—4 שירים) לשירי ציון שונים בעברית, יהודית וגרמנית מעברות ע"י הפרופסור צ. אהרליך.

- 1 על סות הרצל II שושנה
- 2 משאת נפשי II יונה הומיה III אל טל
- 3 בשרמות בית לחם II גם ציונה III שירת-אסיר
- 4 אם אשכח II שיר ערש I, III שיר ערש II
- 5 דאָס בענקען II אלף-בית
- 6 די זעהנוכט
- 7 Fern im Osten II, Wacht auf I פאשפארט
- 8 Die Zeder II, III די שבועה
- 9 Kennst du das Land II, Auf mein Volk I די יודישע פרייהייט
- 10 צו הערצלס טויט (8 גרויסע זייטען)
- 11 הנוכה ליכט II גלות-מאָרש
- 12 ציון (פרוג) II הצות
- 13 פעררוועלקט II סזינגט זיך ניש
- 14 נחנו עדיש II נטשו צללים
- 15 אין זיון האָנד II פריהלינג.

מחיר כל הוצאה 1 כתר גם במרקאות פרושפקט לבל דורש—הכתבת להמו"ל M. HUBNER, Nadwórna Galizien.

האטעל וועסטוראציאן פאר
לבע"ב יהודים של
שלום אהרן ראזענטאל
בלבוב רחוב רעזניצקא 13
טעלעפאן ניו 1314

ההוצאה החדשה והגדולה של הספר
שירי ציון
 בעברית, יהודית וגרמנית
 כפולה 90 שירים.

מחירו כעת 60 הרה.
 על ניר מהודר 1 כתר.
 שירי ציון העברים 30
 בסף מראש גם כמקאות. הכתבת להמיל:
M. HUBNER, Nadwórna Galizien.

Wundervolles für Bruchleidende!
K. k. patentirtes
(Patentnummer 41589)
Radikal abhülliches Bruchband.
 Kleinste Dimension, geringstes Ge-
 wicht, ohne Feder oder Metall,
 schmerzlos, ohne Druck wirkend.
 Anfragen mit Retourporto an:
M. KANTROWICZ, PODGÓRZE,
 Galizien.

סדר עולם זוטא
 עם סדר תנאים ואמוראים השלם עפ"י
 בת"י, ט"ז פרקים. עם מבוא הערות
 ותקונים. מאת
 מנשה גראסבערג מטרעסטינא
 מחירו עם המשלח K. 5. ממחברים זמרים
 אקה את ספריהם בחלוף.
M. GROSBERG, 36 Rutland Str.
Stepney. LONDON,
E. England.


יצא לאור
 פירוש על משלי לרבנו יונה גרונדי
 על פי כתב-יד אקספורד עם מבוא על
 קורות ימי חי' המהבר והערות ומראי
 מקומות מאת ד"ר אברהם לעווענטהאל,
 רב בהמבורג.
 מחירו 4 מארקים, לשלוח כמקדם
 ע"פ האדרסה
Rabbiner Dr. Löwenthal
Grindelallee 79 Hamburg 13

לתקון ספרים
 כבית מסחרי הגדול נמכרים
 קונטרסים בודדים מכל הש"ס
 דפוס ראם בוילנא. סכל מסכת אוכל למכור את
 עשרת הקונטרסים הראשונים. כל אחד מחזיק
 די דפוס, מהיר כל קונטרס עשרים העלער
 סלכד הפארשא, כן יש לי כבית מסחרי הגדול
 כל מיני ספרים מכל הדפוסים. הכל בכריכות
 טובות והזקות למיניהם. קונים פרטים ומים יפנו
 כא אלי כדרישותיהם. ואמלא הפנים על צד היותר
 טוב. גם נמצא אצלי, ברוינע שאפלעדער בשביל
 כרכי ספרים. מחיר קילוגרם 6.50 בתרים
SALOMON NEUMANN
Buchhandlung Tarnow

Wyd.: Naftali Hof
 S. M. Laser
 Odpowiedzialny redaktor: S. M. Laser.
 Drukiem M. Lenkowicza w Krakowie.
 Bozego Ciała 22.

כשרה זערכווארען-פארען
A. Finkelstein, Lemberg, Gólurowskipl. 2.
 לעפערט אלע סארטען זעלכווארען, בעסטע כשרה דעליקאטעסע. די פארען איז
 לויט דען מאדערנעסטען בעהעלפען אינגערעריטעט, ווי עלעקטרישע קראפט א. ג. וו.
 אונד ערציגט נור פרימא-ווארע
 בהכשר הרה"ג ר' משה באב"ד האב"ד פה.

Erstes und Grösstes
Gramophonhaus
JOSEF WECHSLER
 Engros & Endetail
Lemberg, Sykstuska 2. Krakau, Grodzka 71.
 גענעראלפערטריטער דער גראמאפאן אקציען-געזעלשאפט
 מיט מארקע שרייבענדר ענגעלי
 גרעסטעס לאגער פאלישער, דייטשער, העברעאישער אונד
 יודישער פלאטען מיט מארקע "נגעלי".
 20.000 פלאטען ערסטגרעסטער קינסטלער
 שטעטס אם לאגער
 רעפעראטורסמילע אונד ווערקשטעטע אם ארבע בעסטע אומטויש-
 בעדינגונגען. — פרייקאמאראקע גראמאפאן אונד פראנקא.
 לעמבער, טעלעפאן II 2033,
 אקוי, טעלעפאן 461



M. Gutwirth, Krakau
 MOSTOWA 3.
 liefert Knochenmehl und
 Thomsamehl in jeder
 Gehaltslage zu sehr billigen
 Preisen.



לעזען אונד מערקען.
 דיא רענקבאר בעסטען שאנצען צור ערלאנגונג אינער הייראטס-אויס-
 שטאמונג לויט גרעסטע דער זיך פערטעהרענדען מיטגליעדערצאהל, בעטעט דער
Wohlfahrtsverein z. Heiratsausstattung jüd. Mädchen
in Tarnów
 דערזעלבע האט וואהרענד דער קורצען צייט זיינעם בעשטאנדעם צירקא 20.000
 קראנען אויף הייראטסאויסשטאמונג בעצאהל. עט צור זיכערונג דער הייראטס-
 אויסשטאמונג לאנגערצאהלענדער מיטגליעדער איינען אייזערנען פאנד געגרינדעט.
 אויף וואונש ווערדען פאן דער קאנצליריא **בערנהארדינערגאססע 1**
 אויסקיפסטע אונד דרוקסארטען ערטיילט.

הסתדרות אמנה.
(KREDIT-UNION)
 סניף חדש בקראקא רחוב גראדזקא 32
 המשרה פתוח בכל יום משעה 9 עד 1 לפני הצהריים ומן 3 עד 6 אחר-צ.
 בשבת ויו"ט סגור.
 תכלית מוסד הבנק הזה של אגודת-שותפים גדולה היא להרים המצב
 הכלכלי של יהודי גליציה במתן הלואות בוויל תמיכת כל התאמצות להסתדר.
 המתגלה באיזה מקצוע כלכלי, וביחוד ביסוד מהסוגי תעשייה ואגודות כלכלה
 מכל המינים ועזרה כדרך בנקים מרכזים במפעלי עסקים של סוחרים ובעלי
 מלאכה יהודים.
 הננו מזמינים את אחינו בכל מקום שהם, לקנות מניותינו בנות 25 כתרים,
 ולהפקיד אצלנו פקידונות כסף
 נגד 4 אחוזים ממה עסקא.
 הנהגת הקרדיט-אוניון.

מכתבי הוראה נרפסים
 הריני ונתכזב להודיע, כי ונכתבי
 הוראתי לטפה העברית, טכזר
 הקפיקו להתפשט בעולם ושזכו כזר
 למהדורות רבות, חפסר עתה להזנין
 צטפה הוראה יהודית גם כדפוסים.
 צאטכזית חין לי לע"ע חלף
 אויעווגרופיס.
 ונכתבי הוראתי נותנים לכל אחד
 את החפשות, לטגל לו את הטפה
 העברית על צריה זנון קלר וצחולחות
 מעטות. ונחיר קוונפלנז טלס של
 ל"צ הונכהצים לנפרע רק 26 K.
 פרוסקט ונפרט הכני שולח חנס.
 ונכתב לדוגמא כתר וטלטה ה'
S. WAŁKOWSKI KRAKAU
Postfach 119 (Miodowa 16)

געזע-פעטט.
 ראהעם אונד געקאכטעם פערזענדעט
 כשר **טעגליך פרישעם** לפסח
Juda Zins, Husiatyn, (Galizien)
 פרייע אונד הכשרים מהרכנים הגאונים
 מבערזאן, מפרעמיסלא ומסטרי זענדע אויף
 פערלאנגען.

ספרים יקרים
בהצי הנם
 באשר בדעתי לצאת מן מפתח ספרים
 ישנים, ע"ב הרפסתי זה עתה רשימת
 ספרים ישנים שבבית מסחרי והורדת
 מהירם כמעט עד הצי ממחיר הקודם וכל
 הקודם זכה. הרשימה תשולה הפשי לכל
 דורש.
J. LIPSCHÜTZ
 1 Finch st, Brick Lane, London, E.

Nähmaschinen
 erstklassiges Fabrikat Syst. Singer-
 Ringschiff u. Central-Bobbins mit
 langjähriger Garantie, zu billigen
 Preisen unter bequemen Zahlungs-
 bedingungen liefert Firma
N. SPRECHER, PODGÓRZE
RINGPLATZ 3.
 Preiscourante gratis und franko.

הוצאת "אסף" ירושלים
 כבר יצא לאור הספר הראשון
מול-אהל-תמורה — בע"פ סילקין;
 שברי-פואמה
 מומן שלמון הספרים באמריקה
 מחירו כתר אחד (1 קראנע).
 למינס, לביבליותיקות, לאגודות ההסתדרות
 רבט הגון,
 מוכנים לדפוס:
II אבסן: בת הים בתרגום מ. קליין;
III ר' בריינין: ה. ג. ביאליק.
 המכירה הראשית נמסרה לבית מסחר
 הספרים "התחיה" כמטניסלב עפ"י האדרסה:
Abraham Robinsohn,
Buchhandlung, Stanislau, Galizien.